

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

**Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Евфемізація мовлення як засіб політкоректності:
лінгвоперекладацький аспект (на матеріалі політичних промов)»**

Студентки групи Па 56-22
факультету германської філології і
перекладу
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад (англійська
мова і друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Капарис Яни Василівни

Допущена до захисту:
« ___ » _____ 2023 року

Науковий керівник:
доц. Мелько Х.Б

Завідувач кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови
_____ доц. Мелько Х.Б.
підпис (ПІБ)

Національна шкала
Кількість балів:
Оцінка: ЄКТС

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY
Department of Theory and Practice of Translation from English

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: « Euphemism of speech as a means of political correctness:
linguistic and translational aspects (on the material of political speeches) »

Group Pa 56-22

School of German Philology and
Translation

Educational Programme Translation
Studies: Specialized Translation
(English and Second Foreign
Language)

Majoring 035 Philology

Yana V. Kaparys

Research supervisor:

H.B. Melko

Associate professor

Kyiv – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	1
РОЗДІЛ 1. ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНОЇ КОРЕКТНОСТІ В МОВОЗНАВСТВІ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ	4
1.1. Визначення та історія виникнення поняття «політична коректність»	4
1.2. Особливості та способи перекладу політкоректності	11
1.3. Лінгвістичний аспект політкоректності	15
1.4. Лінгвокультурні особливості політичного дискурсу	23
Висновки до розділу 1	30
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕВФЕМІЗМІВ У ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ	31
2.1. Особливості вживання евфемізмів у політичних промовах Барака Обами	31
2.2. Типи евфемізмів, що зустрічаються в політичних промовах президентів США	35
2.3 Дослідження вживання евфемізмів у мові британських прем'єр- міністрів у контексті соціально-економічних публічних виступів	41
Висновки до розділу 2	50
РОЗДІЛ 3. СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ПОЛІТКОРЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ	52
3.1. Основні перекладацькі трансформації та прийоми, що використовуються при передачі політкоректної лексики	52
3.2. Шляхи відтворення політкоректної лексики	62
3.3 Проблеми перекладу політкоректної лексики	75
Висновки до розділу 3	80
ВИСНОВКИ	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	94
ДОДАТОК	96
SUMMARY	110

ВСТУП

Актуальність нашого дослідження полягає у зростанні уваги української громадськості до політкоректності. Вміння адекватно тлумачити значення політично вірних висловлювань у англійській мові є ключовим для успішного спілкування. Особливий інтерес викликає аналіз політичної коректності в перекладах текстів, оскільки в Україні цій темі приділяється менше уваги, ніж у західних країнах, де політична коректність стала невід'ємною складовою практично в усіх сферах життя.

Політична коректність є характерною рисою соціокультурного життя на Заході, де диктуються певні стандарти поведінки, які відображаються в мові. Відповідно, перекладачам необхідно враховувати ці стандарти, працюючи з текстами, що включають політичнокоректні одиниці.

Один із головних аспектів перекладу пов'язаний з лексикою, яка є найрухливішим рівнем мовної системи та зазвичай відображає культурні особливості та стереотипи. При перекладі необхідно враховувати обмеження, пов'язані з вживанням тих чи інших слів або висловлювань, що можуть вказувати на недосконалість людей.

У сучасному англomовному політичному дискурсі з'являються нові мовні одиниці, які враховують різні аспекти ідентифікації, такі як расова, етнічна, соціальна, фізична та гендерна ідентифікація. Ці нові мовні одиниці є складовою частиною культури та сприяють запобіганню вербальної агресії та збереженню позитивної особи співрозмовника. Таким чином, політична коректність є одним з потужних засобів протидії вербальній агресії та збереження позитивної особи співрозмовника, що реалізується в рамках стратегій ввічливості.

Отже, **об'єктом нашого дослідження** є англomовний політичний дискурс.

Предметом дослідження є особливості перекладу політично-коректних одиниць первинного та вторинного англомовного політичного дискурсу.

Джерельною базою дослідження послужили тексти промов політиків США та Великобританії.

Мета роботи дослідження полягає у розгляді технік перекладу, які використовуються при передачі англомовного політичного контексту, зокрема його політично коректного аспекту.

Для досягнення цієї мети сформульовано наступні завдання:

1. Дослідити теоретичні аспекти політичної коректності у англомовному дискурсі.
2. Визначити сутність поняття політичної коректності в англомовному політичному дискурсі.
3. Розглянути лінгвістичні особливості англомовного політичного дискурсу.
4. Провести аналіз методів втілення політичної коректності в англомовному політичному контексті на рівнях лексики та граматики.
5. Провести емпіричне дослідження для визначення найбільш уживаних методів перекладу політично коректних фраз у вибраних текстах.
6. Здійснити аналіз методів перекладу, використаних у передачі первинного та вже перекладеного політичного англомовного дискурсу з урахуванням особливостей політичної коректності.

Основний метод дослідження - лінгвістичний аналіз з використанням класифікації та систематизації прийомів, а також застосування екстралінгвістичної інтерпретації, дефіцитного аналізу, компонентного аналізу, аналізу контексту та порівняльного аналізу.

Теоретичне значення дослідження полягає у визначенні внеску у розв'язання проблем, пов'язаних з особливостями розвитку політично

коректної мови, їх класифікацією та характеристикою. Також важливим є розгляд поняття "політична коректність" як мовної категорії та аналіз методів її вираження у первинному та перекладеному англomовному дискурсі.

Практична цінність цього дослідження полягає у можливості використання його результатів при підготовці лекцій та семінарів з лінгвокультурології, лексикології, країнознавства, лінгво-стилістики.

Результати дослідження можуть також можуть бути корисні для професійної діяльності перекладачів.

Новизна дослідження полягає в огляді сучасних даних щодо функціонування політичної коректності в англomовному політичному дискурсі, а також у порівняльному аналізі передачі політично коректних одиниць у первинному та вже перекладеному англomовному контексті.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження оприлюднено на Міжнародній науково-практичній відеоконференції «Ad obrem per linguas/До світу через мови» (травень 2023) та викладені у тезі для доповіді за темою: «Феномен політичної коректності в мовознавстві та перекладознавстві».

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків, бібліографії, додатку та резюме.

РОЗДІЛ 1. ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНОЇ КОРЕКТНОСТІ В МОВОЗНАВСТВІ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1. Визначення та історія виникнення поняття «політична коректність»

Завжди є передумова, або навіть ціла низка тенденцій при створенні нових термінів. До виникнення терміна "політична коректність" призвели деякі чинники, які мають свої наслідки та потребують вирішення. У даному випадку, термін "політична коректність" є компромісним рішенням, яке дозволяє створити таку мову, що не зачіпає гідності людей.

Політична коректність відіграє велику роль у міжкультурній комунікації, соціально-нерівному середовищі, політичних промовах та інших аспектах життя, які можуть стосуватися кожної людини. На жаль, статеві нерівності ще існують в нашому суспільстві, і неможливо порівняти те, що можна сказати чоловікові з тим, що можна сказати жінці. Також, хвора людина може не зрозуміти жартів здорової людини про те, що ампутована нога може відрости [1: 74]. Перекладач повинен вміти передати основну ідею та сенс, пристосувати мову перекладу до культури слухача, не образивши нікого.

У світі технологій, що швидко розвиваються, та міжкультурної глобалізації, надзвичайно важливо бути готовим до культурного спілкування з представниками інших народів, соціальних меншин і всіма, хто може відчувати образу з тих чи інших причин. Однак, з іншого боку, володіння політкоректною лексикою дозволяє уникнути занадто строгих осудів тих, хто допустив помилки у своєму мовленні, можливо, не маючи достатніх знань про лінгвістичні норми, що вивчаються цим розділом.

Політична коректність (скорочено: політкоректність, від англійської *politically correct*, PC) – це практика прямого або опосередкованого уникання висловлення певних суджень, розголошення фактів, а також використання слів і виразів, які розглядаються як образливі для певних

груп у суспільстві, особливо за ознаками, такими як сексуальна орієнтація та інші [8: 53]. Сьогодні термін "політкоректність" є ключовим словом нашої епохи, оскільки під впливом цього поняття кожен носій мови повинен коригувати свою мовну поведінку [2: 186].

Ранні передумови виникнення політичної коректності в лінгвістиці пов'язані зі загостренням расового питання в Америці на початку ХХ століття. Ініціаторами цього руху стали африканські носії англійської мови, які обурювались її «расизмом». Вони вимагали замінити слово *black* «чорний» словом *Afro-American* «афро-американець». Є приклад введення політкоректної лексики в інтернет-словники, коли на текст: «у кішки народилося два кошеня: одне біле і одне чорне», перекладач дає переклад: «у кішки народилося два кошеня: одне біле й одне афро-американське» [3: 8].

Рух афроамериканців досить швидко підхопили жінки-феміністки, які виступали проти «маскулінності» мови. Зміст слова *man* «чоловік» у професіях, таких як: *fireman* «пожежний»; *postman* «листоноша», за правилами "політкоректності", слід замінювати на "нейтральні" поєднання слів: *firefighter* «борець з вогнем», *mailcarrier* «той, хто розносить пошту». Навіть слово *women* «жінки» в англійській мові все частіше пишеться як *womyn* або *wimmin*, щоб уникнути асоціацій із сексистським суфіксом [3: 6].

Ініціатори виникнення політкоректності зумовлюють свої дії спробами встановлення дружніх та поважних взаємин між соціальними групами. Іншими словами, завдання політкоректності полягає у згладжуванні відмінностей між представниками різних соціальних груп. Це призводить до заміни групи слів та виразів на "нейтральні". Наприклад, термін *інвалід* замінюється на *людина з фізичними особливостями*, а *бідний* - на *економічно ущемлений*.

Поняття «політкоректності» у своєму сучасному значенні зародилося в Сполучених Штатах Америки наприкінці 70-х - початку 80-х років ХХ століття. Проте конкретний час появи раннього терміна «політична коректність» досі залишається нез'ясованим. У різних джерелах ми знаходимо різні відомості про зародження цього терміну. В одному з них говориться, що термін «політична коректність» вперше введений в 1956 р. Г. Алмондом, який вважає, що це - «особливий тип орієнтації людей на політичну дію, що відображає специфіку тієї чи іншої політичної системи». З одного боку, політична культура є частиною загальної культури суспільства. Однак, з іншого боку, вона пов'язана з певною політичною системою, яка панує в даному суспільстві. Інші джерела стверджують, що термін "політична коректність" був запропонований Карен Де Кроу, президентом американської національної організації захисту жінок, у 1975 році [5: 120].

Ю.Л. Гуманова, у свою чергу, вважає, що термін «політична коректність» почав широко вживатися з початку 90-х років ХХ століття у зв'язку з критичною кампанією, що розгорнулася на сторінках провідних засобів масової інформації США. Причиною для цієї кампанії став популярний бестселер Аллана Блума «The Closing of the American Mind». Також вважають, що імпульсом виникнення поняття «політична коректність». Згідно з С.Г. Тер-Мінасовою, імпульсом для виникнення терміна "політична коректність" була робота Алі Мазруї "Політична соціологія англійської мови" ("The Political Sociology of the English Language"), опублікована у 1975 році, де автор закликає африканців до критичного та активного сприйняття англійської мови і до винищення в ній проявів расизму. У. Сефайєр стверджує, що передумовою появи терміна «політична коректність» був вислів «правильне (коректне) мислення», який вперше був згаданий Мао Цзедунем, головою компартії Китаю і «суворе дотримання лінії партії» [10: 20].

У вузькому розумінні, термін "політкоректність" часто вживається для позначення ідеології, згідно з якою використовуються "нейтральні" терміни, які замінюють прямі назви явищ. Прихильники такого підходу стверджують, що політкоректність повинна сприяти викоріненню або згладженню відмінностей та протиріччя у суспільстві, оскільки "власні назви" можуть образити тих, кого ними називають [6: 20].

Перший випадок вживання терміну «політична коректність» було зареєстровано англійською мовою у 1970 році (Black Woman by T.Cade). У 1975 році вживання даного виразу було зафіксовано П. Гербером, який виражав своє ставлення до лесбіянок (1975 P. Gerbers Willa Catherand a Factson File). У 1978 термін був використаний в National Journal, а в 1984 на VII Міжнародному форумі гендерних досліджень (Womens Studies International Forum VII) він знову набув особливої актуальності.

У 1990-х роках, термін "політична коректність" у сучасному значенні було вперше започатковано в університетських середовищах США. Термін *нейтральна мова* чи *включаюча мова* відображає англійський еквівалент "inclusive language" або "neutral language". Нейтральна мова передбачає використання слів і висловів, що уникають виключення будь-якої окремої групи людей, зокрема, гендерно мотивовану лексику [4: 120]. Передумовами виникнення політичної коректності як комунікативної норми США стали:

- Багатонаціональність у суспільстві федеративної держави США;
- Високий рівень індивідуальних та колективних свобод;
- Вплив і широке поширення організацій, що борються за права національних, сексуальних меншин, інвалідів, екологічних груп та організацій із захисту прав тварин;
- Активна боротьба жінок за гендерну рівність [15: 7].

Феномен політичної коректності зайняв важливе місце в ідеології та мовній практиці країн Заходу, особливо в США та Європі. Політична

коректність стала інструментом мовної політики у цих країнах, що допомагає уникнути соціальних конфліктів і побудувати безконфліктну атмосферу в суспільстві. Крім того, вона полегшує комунікацію між різними соціальними групами.

Англійська мова, яка стала мовою міжнародного спілкування, допомогла поширити політичну коректність в інших країнах, які приєдналися до світової спільноти. Цьому також сприяло прагнення наслідувати американський спосіб життя, який можна спостерігати у багатьох європейських країнах, а також у країнах пострадянського простору [7: 136].

Згідно з дослідженням О.В. Шляхтіної, можна стверджувати, що політкоректність не є випадковим явищем. Це явище дозволило почати обговорення проблем, аналогічних тим, які існують у англійськомовних країнах, зокрема - дискримінації за ознаками статі, національності та іншими. Такі проблеми існували в українському суспільстві довгий час, але залишалися невисловленими. Термін почали все частіше використовувати в українській мові як у наукових дослідженнях для опису цього явища, яке є ключовим для західного суспільства, так і у засобах масової інформації [9: 9]. Однак, на думку Є.В. Шляхтіної, хоча явище політкоректності активно висвітлюється в науковій літературі та засобах масової інформації, словосполучення "політична коректність" рідко зустрічається у словниках і має не зовсім зрозуміле смислове навантаження [8: 50].

Феномен політичної коректності є важливим елементом мовної картини світу як англійськомовної, так і українськомовної культур. Останнім часом поняття "політична культура" привертає увагу багатьох гуманітарних наук, але досі не має єдиного трактування. З точки зору політичної психології, "політична культура" може розглядатись як основа політичної діяльності або як суб'єктивна причина, що визначає всю

специфіку, динаміку, рівень та характер її розвитку. Аналіз сучасної лінгвістичної літератури свідчить про розмитість змісту поняття "політична культура", оскільки різні автори пропонують численні трактування цього терміна, що іноді суперечать одне одному.

У межах лінгвістичного та лінгвокультурологічного підходів, політична коректність розглядається не лише як елемент політичної культури, але і як багатоаспектний мовний та лінгвокультурний феномен [10: 215]. Політична коректність становить ключовий аспект англomовного політичного дискурсу.

Вивчення терміна "політична коректність" свідчить про наявність розбіжностей в його трактуванні. Наприклад, одне з визначень терміну говорить про те, що "політична коректність" - це поняття-гасло, що утвердилося в США та відображає ліберальну спрямованість сучасної американської політики. Зазначене визначення стверджує, що "політична коректність" має справу не стільки зі змістом, скільки з символічними образами та впливом на мовний вжиток [17: 179].

Інше визначення терміну, запропоноване З.С. Трофімовою, вказує на те, що поняття "політична коректність" виникло у контексті з'явлення ідеї культурного різноманіття та потреби, відповідно до нових ідеологій, відображати твори літератури та мистецтва та досягнення громадського та політичного життя, які стосуються представників різних етнічних та сексуальних меншин [40: 90].

Іноземні дослідники підкреслюють, що явище політичної коректності виникло та поширилося у середовищі американських вищих навчальних закладів як центрів науки та культури. Вони визначають політичну коректність як "мережу взаємопов'язаних ідеологічних поглядів, які формуються через університетську освіту: звичайні освітні програми, уявлення про об'єктивність здобутих знань та приділення уваги культурним, статевим, класовим та расовим різницям" [12: 113].

Рух, спрямований на політичну коректність, має за мету протистояти соціальній та расовій нерівності, вирішувати конфлікти між різними соціальними шари та етнічними групами, а також захищати права особистості. Прихильники політичної коректності активно борються як на політичному фронті, вимагаючи скасування дискримінаційних законів та правил, так і у сфері мови, впроваджуючи нову термінологію. Це явище впливає на англійську мову, що фактично призводить до самоцензури у всіх сферах ЗМІ [22: 123].

Використовуючи підходи соціолінгвістики, політична коректність стала предметом досліджень ще в 1962 році, коли американські соціолінгвісти запровадили поняття *мовний код* [15: 5]. Деякі дослідники, зокрема Р.Т. Белл, підтримують ідею, що в суспільстві існують певні норми поведінки, які повинні дотримуватися людиною, щоб відповідати певному статусу. З цього можна зробити висновок, що політична коректність пов'язана зі змінами в нормах мовної поведінки в сучасній англійській мові.

Зазвичай це проявляється в обмеженні або повній забороні використання деяких слів або виразів у певних ситуаціях. Прикладом можуть бути терміни, що позначають різні форми дискримінації, такі як: *аблеїзм* 'ableism' - утиск осіб з фізичними вадами; *етноцентризм* ("ethnocentrism") - дискримінація культур, відмінних від домінуючої; *гетеросексизм* ("heterosexism") - дискримінація людей з нетрадиційною сексуальною орієнтацією; *лукізм* ("lookism") - створення стандартів краси та привабливості та утиск прав тих, хто цим стандартам не відповідає. На території багатьох американських університетів використання "расистських" та "сексистських" слів також заборонене. Така заборона впливає з того факту, що дискримінація може мати форму як дій, так і висловлювань, що робить застосування політично-коректних термінів надзвичайно важливим [19: 3].

Науковою тенденцією в сучасній англійській мові є розвиток "інклюзивного" характеру, що полягає в уникненні образливих висловлювань та словосполучень. У зв'язку з цим, "некоректні" терміни замінюються на "інклюзивні" аналоги. Даний процес лінгвістичної корекції підтримується різноманітними словниками та посібниками, що містять рекомендації щодо використання політично-коректних слів та фраз [18: 45].

Слід зазначити, що ставлення до політичної коректності у англомовних та україномовних ЗМІ є різнобічним. Деякі прихильники та противники даного явища висловлюють свої думки, в той час як інші журналісти прагнуть залишатися нейтральними. Однак, порівняно з українською пресою, англомовна має більш категоричну позицію. У статтях часто порівнюють політкоректність з епідемією або хвилею, яка захопила країну. Для досягнення такого ефекту автори використовують такі слова як epidemic, tide, wave. Завдяки цьому створюється уявлення про політичну коректність як про явище, що охоплює всі сфери суспільного життя.

1.2. Особливості та способи перекладу політкоректності

У сучасному світі велика увага приділяється питанням політичної коректності в мові. Багато термінів, що стосуються осіб певної національності, расової чи етнічної групи, були замінені на більш прийнятні та нейтральні терміни. Безліч слів, які використовувалися раніше, прихильники політкоректності вважають неприйнятними та образливими.

Особливо потужним був вплив «чорного» населення Америки, яке вимагало мовної рівноправності. В основному їхня вимога зводилася до заміни зневажливого слова *black* 'чорний' та пов'язаних з ним

словосполучень, які мають лише негативне забарвлення в англійській мові.

При перекладі цих конструкцій можна застосувати метод калькування, який полягає у дотриманні оригінальної форми терміну та збереженні його значення у перекладі. Адже ці явища тісно пов'язані з американською культурою і для нашої культури дуже далекі.

В Сполучених Штатах Америки мешкає численне багатонаціональне населення, що складається з білого населення, яке складається переважно з WASP (білих англосаксонських протестантів) та емігрантів з Європи, нащадків рабів, що представлені чорним населенням з Африканського континенту, вихідців з Латинської Америки та щонайменше 135 народностей. Проте, найбільші діаспори в країні складаються з білих, негрів та вихідців з Латинської Америки. Саме вони впливають на мову, культуру та спосіб життя. Визнання рівноправності цих груп у мові стало гострим питанням з моменту підйому руху за політичну, моральну та суспільну коректність.

Протягом тривалого періоду часу, американська культура пройшла довгу трансформацію від образливого ярлика *Negro/Niger* до *Colored*, потім *Black*, і, нарешті, на *African American / Afro-American* 'негр > кольоровий > чорний > африканський американець / афро американець'. Останнє офіційне звернення до чорного населення Америки було таким: *The representative of the African-American Diaspora* - член діаспори афро-американців. Зроблено це було під тиском Чорних Радикалів, і ця фраза залишається закріпленою й досі [31: 25].

Біле населення, включаючи корінних американців та вихідців з Європи тепер називають *Caucasian*. Від терміна *White* «Білий» відійшли свідомо, щоб не допускати прірви між білими та чорними. Слово *Caucasian* багатьох приводить у невдоволення. За вимовою і написанням

слово плутають зі словом *Caucasus* ‘Кавказ’. Переклад можна запропонувати як "людина, що належить до європейської раси".

Схожа плутанина відбулася і зі висловом "Red Indians" (Червоні індіанці), коли на початку ХХ століття, біле населення США називало індігенних американців *Red Indians*, що можна вважати образливим висловом. Уряд США у 1960-х роках запропонував замінити цей термін на *Native Americans* ‘корінні жителі’, щоб уникнути образливості та віддати шану справжнім корінним жителям Америки. Однак, багато білих американців також називають себе ‘корінними американцями’ *Native American, True American*, що створило плутанину щодо вживання терміну *Native Americans*. З метою усунення цієї плутанини і з данини поваги до справжніх корінних жителів Америки, термін *Native Americans* було припинено застосовувати по відношенню до індігенних американців.

Подібно до цього, жителі далеких північних земель Америки не використовують термін *Eskimo* ‘Ескімос’, а натомість використовують *Native Alaskan* ‘Корінний житель Аляски’ або *Inuit* ‘Інуїт’, а Гавайські острови населяються полінезійським народом, який позначається терміном *Hawaiian* ‘Гавайці’.

Політично некоректний прикметник *Oriental* ‘азіатський’ замінюють на більш нейтральний *Asian*. Крім того, можна запропонувати декілька варіантів перекладу, зокрема ‘Виходець з / Житель Азії, житель Сходу, Азіат’.

Ще одним прикладом політично-коректної лексики є слово *Jew*, яке використовується для позначення осіб єврейської національності та є образливим терміном. Рекомендується використовувати більш коректний та нейтральний термін *Jewish person*, який позначає особу єврейської національності або юдей [36: 508]. При перекладі груп політично-коректної лексики, що належать до осіб певної національності, расової чи етнічної групи, рекомендується використовувати метод наближеного та

описового перекладу чи калькування. Це дозволяє зберегти коректність термінології та уникнути образливих висловлювань у процесі перекладу.

З кінця 1970-х років ХХ століття, на зразок національного питання, активісти за права тварин раптово підняли питання про зміну статусу домашніх тварин, пропонуючи їм своєрідне рівноправство. Поява евфемізмів, пов'язаних з цією проблемою, створює труднощі в перекладі, оскільки вони відображають приховані суттєві проблеми, намагаючись пом'якшити їх, і часто є лише накопиченням синонімів. При передачі таких термінів можна використовувати прямий переклад і метод калькування, оскільки це явище є повністю відсутнім у мові перекладу. При цьому важливо розібрати словосполучення на смислові елементи та запропонувати адекватне тлумачення.

Таким чином, евфемізмом, що замінив слово *pet* 'домашня тварина' став *companion animal* 'домашній вихованець, супровідна тварина'. Цей вираз залишився в мові і до сьогодні, витіснивши інші форми, такі як *owner* та *master* 'господар, власник', які теж були виключені з мови через їх негативний підтекст, пов'язаний з рабством. Замість них застосовують термін *animal guardian* 'особа, що супроводжує домашнього вихованця' [38: 56].

Крім того, спостерігається тенденція до заміни деяких слів на терміни, які відображають екологічну свідомість та ставлення до довкілля. Наприклад, термін *biodegradable* 'той, що переробляється в природних умовах' вказує на те, що матеріал може бути розкладений природними процесами. Також, термін *ozone friendly* 'не руйнуючий озоновий шар' вказує на те, що продукт не містить речовин, які можуть пошкодити озоновий шар.

Наприклад, рух 'Грінпіс' *Green Peace* вплинув на введення та вживання евфемізмів, які відображають так зване *environmentally correct speech* 'екологічно правильне/коректне мислення та спосіб життя'. Такі

вислови, як *ecological nature* ‘безпечний для навколишнього середовища’, та *CFC free* ‘без вмісту фреону’ є прикладами термінів, які відображають екологічну свідомість та ставлення до довкілля.

При перекладі термінів, які відображають екологічні аспекти та стосуються виробів з природного матеріалу, рекомендується застосовувати описовий переклад. Наприклад, термін *Good wood* можна перекласти як ‘деревина, вирощена на плантаціях у безпечних для навколишнього середовища районах без використання небезпечних або шкідливих матеріалів’. Термін *Ethical wood/managed wood* можна перекласти як ‘екологічно безпечна деревина, яка була імпортована з країн-експортерів лісу’ [40: 88].

Отже, слід відзначити важливість повної передачі екологічно-коректних виразів українською мовою. З метою забезпечення відповідного перекладу, можна застосовувати методи прямого перекладу та калькування для груп евфемізмів, що стосуються екології та тварин. При цьому необхідно дотримуватися науково-технічного стилю і використовувати відповідні терміни та термінологію.

1.3. Лінгвістичний аспект політкоректності

Останнім часом у західних засобах масової інформації все частіше порушується проблема толерантності та політичної коректності. Необережно сформульована фраза медійної особистості може спричинити конфлікти на релігійному чи етнічному підґрунті. Один з прикладів - це нещодавній інцидент за участю американської тележурналістки Мегін Келлі, яку звільнили з телеканалу NBC за вживання в ефірі терміна *blackface*.

У минулому *blackface* використовувався в театрі як образ темношкірого мешканця США, в якому виступали білі артисти у 19 столітті. Проте, в сучасних умовах гримування білим під темношкірих в

США вважається неприпустимим глузуванням та образою. М. Келлі не врахувала цього, використовуючи подібну маску на Хелловін, і тому була звільнена. Таких прикладів достатньо, оскільки в сучасному багатонаціональному американському суспільстві проблеми міжетнічної та міжкультурної взаємодії сприймаються особливо гостро [12: 25].

Лінгвістичний аспект політкоректності відіграє важливу роль у сучасному суспільстві, де толерантність та повага до етнічних та релігійних груп стали ключовими принципами взаємодії. У цьому контексті слід звернути увагу на використання словотворення, оскільки воно може бути використано для позначення різних стереотипних ролей залежно від статі. Наприклад, суфікс *-man*, який вживається в іменниках, що позначають рід занять або професій, нині замінюється гендерно-нейтральним елементом *-person*, наприклад, *spokesman – spokesperson*. У той самий час, іменники, які містять суфікси *-ess* або *-ette* та позначають осіб жіночої статі, також замінюють на гендерно нейтральні слова чи словосполучення, наприклад, *headmistress – headteacher, stewardess – flight attendant* [18: 11]. Врахування лінгвістичного аспекту політкоректності є необхідною умовою формування мовної та полікультурної компетентності.

Політична коректність (*political correctness*, скорочено *PC*) – лінгвокультурологічне явище, що набуло майже світової поширеності. Воно з'явилося в США завдяки трьом громадським рухам: університетському руху, фемінізму та боротьбі афроамериканців та національних меншин за рівноправність. Нині політична коректність та правила поведінки діють не лише у США, а й у інших західних країнах [24: 10].

Піддаючи аналізу статті британської та американської преси, можна систематизувати політкоректну лексику за тематикою та структурою.

Зазначена лексика може бути класифікована за 6 тематичними групами, з яких 4 включають загалом 22 підгрупи.

Тематична група евфемізмів	Підгрупа
I. евфемізми, пов'язані з групами людей, яких дискримінують	1. дискримінація расова, культурна, релігійна
	2. статева дискримінація
	3. дискримінація сексуальних меншин
	4. дискримінація в цілому (стосовно всіх груп)
	5. дискримінація інших видів
II. евфемізми, що позначають страшні та неприємні явища дійсності	1. смерть
	2. хвороба
	3. природні потреби
	4. фізичні недоліки
	5. розумові та психічні розлади
III. евфемізми, пов'язані із впливом держави на життя людей	1. військові дії
	2. соціальні вади (пияцтво, наркоманія, проституція, бомжування, злочинність, брехня)
	3. бідність
	4. непрестижні професії
	5. сім'я
	6. установи держ. нагляду
	7. звільнення
	8. академічна неуспішність
IV. евфемізми, що позначають зовнішній вигляд та вік людини	1. вага
	2. вік
	3. зовнішній вигляд (лукізм)
	4. зростання (сайзизм)

V. евфемізми, що позначають вплив людини на флору та фауну	
VI. гумористичні евфемізми (пародії на політкоректні)	

Згідно з проведеним дослідженням, найбільша вага в русі політичної коректності приділяється питанням расової дискримінації. Зокрема, лексика, яка відноситься до підгрупи ‘дискримінація расова, культурна, релігійна’, складає 21% від загальної кількості евфемізмів. У технічних термінах вживання слів *slave* ‘підлеглий’ та *master* ‘головний’ замінено на *captured device* і *device* відповідно, щоб уникнути образи афроамериканців. Також не рекомендується використовувати вираз *nitty gritty*, оскільки він асоціюється з часами рабства [21: 350].

Дослідження показують, що використання розмовного вислову *good egg* ‘славний малий; молодець’ є некоректним з точки зору культурології та історії. Це висловлювання має багато значень, одне з яких пов'язане з образливим терміном *egg and spoon*, який є римованим сленгом для *coon* - презирливого терміну, що використовувався для позначення афроамериканців. Тому рекомендується уникати використання цього виразу.

Крім того, для уникнення образи релігійних почуттів рекомендується використовувати загальноживані терміни, які не мають конотацій із конкретною релігією. Наприклад, замість назв релігійних свят, таких як Christmas, що означає лише християнське релігійне свято, можна використовувати терміни *Winterval* (складено зі слів *winter* та *(festi)val*), *Happy Holidays* чи *Season's Greetings*. Такі терміни не містять в

собі релігійних зв'язків і можуть бути використані в різних контекстах без образи чи дискримінації.

Боротьба зі статевою дискримінацією є важливою для політичної коректності та має виняткову важливість. Лексика, яка пов'язана з підгрупою *статева дискримінація*, становить 19% фактичного матеріалу. Слова, які містять компонент *man* або суфікс *-ess*, вважаються сексистськими та замінюються на слово "person" або гендерно-нейтральну лексему. Наприклад, слово *gingerbread man* замінюється на *gingerbread person*. Для уникнення натяків на чоловічу перевагу, слово *God* пропонується замінити на словосполучення *Higher Power*. Таким чином, назву різдвяного гімну *God Rest Ye Merry Gentlemen* можна замінити на *Higher Power Rest Ye Merry Persons* або *God Rest Ye Merry Persons*. Як альтернативу терміну *history*, який містить морфему *his*, пропонується використовувати терміни *herstory* або *she-story*.

Значна частина населення сприймає політкоректність іронічно. Гумористичні евфемізми створюються як пародії на ті політкоректні терміни, які є "важкими та безглуздими". Наприклад, термін *Cattle Concentration Camp* (ССС) можна сприймати як синонім терміна *cattle ranch* або іншого терміну, що використовується для позначення місця, де утримуються худоба. Термін *seared mutilated animal flesh* (SMAF) може використовуватися для позначення продукту з м'яса тварин, яких катують і вбивають задля задоволення садистських фантазій білих чоловіків-вчених прислужників імперіалістів. Термін *drug companies* можна розглядати як синонім терміна *biology department*, що відноситься до відділу, що займається біологічним дослідженням та розробкою лікарських засобів. У деяких випадках термін *drug companies* можна сприймати як іронічний евфемізм для позначення компаній, які займаються виробництвом лікарських засобів, але можуть впливати на медичну практику і наукові дослідження. Термін *uniformed fascists vying*

for superiority можна використовувати для позначення учасників хокейної команди NHL, які беруть участь у змаганнях за першість.

Підгрупи *фізичні недоліки* (4,5%) та *дискримінація сексуальних меншин* (3%) представлені незначною кількістю політкоректних евфемізмів, які використовуються для описування цих явищ. Зазначена лексика широко обговорюється в ЗМІ і часто використовується для ілюстрації політично коректної мови [23: 7].

Результати дослідження показують, що політкоректна лексика в основному представлена словосполученнями (77,8%). Можна класифікувати словосполучення-евфемізми за двома параметрами:

1. за структурою: двокомпонентні (прості) та багатоконпонентні (складні);

2. залежно від лексико-граматичних властивостей головного слова: іменні (іменник, прикметник, займенник у ролі головного слова) та дієслівні. Прості словосполучення складають 61,8% словосполучень-евфемізмів, тоді як складні словосполучення становлять 38,2% фактичного матеріалу. Багатослівність останніх призводить до збільшення евфемістичності висловлювання.

Більшість політкоректної лексики складається з іменних словосполучень з іменником у ролі головного слова (76,8% від загальної кількості словосполучень). Прикладами є *queen size* ‘королівський розмір’ та *unrealistic standard of feminine beauty* ‘стандарт жіночої краси, що нав'язується’. Стверджується, що політично коректна лексика найчастіше використовується для позначення різноманітних явищ дійсності та найменувань предметів, а не для опису дій. Дієслівні словосполучення, що є евфемізмами, становлять лише 6% від загальної кількості, як от *to get into trouble* ‘страждати на психічні розлади’ та *to enjoy Her Majesty's pleasure* ‘сидіти у в'язниці [22: 125].

Дослідження показує, що слова-евфемізми складають 20,7% фактичного матеріалу. Найбільш продуктивні способи утворення слів-евфемізмів є лексико-семантична заміна, яка становить 34,8% від загальної кількості слів-евфемізмів. Прикладами таких заміни є: *available* ‘безробітний’; *guest* ‘ув'язнений’, *insurgent* ‘іракський терорист’; *maldjusement* ‘серйозне психічне захворювання’. Ще одним продуктивним способом є словоскладання, що становить 30,3% від загальної кількості слів-евфемізмів. Наприклад, *big-boned* ‘ширококостковий’, *comb-free* ‘лисий’. Афіксація утворює 23,1% слів-евфемізмів, таких як: *actron* ‘актор/акторка’, *ageful* ‘у віці’, *pre-womyn* ‘майбутня жінка’, *underachiever* ‘робітник або учень, що показує результати нижче своїх можливостей’. Застосування кількох способів утворення становить 7,8% від загальної кількості слів-евфемізмів. Наприклад, слово ‘сміттяр’ *garbologist* утворюється за допомогою словоскладання та афіксації, а слово *Winterval* (*winter* + (*festi*) *val*) утворюється за допомогою скорочення та словоскладання [24: 4].

Нерідко для створення політкоректної лексики використовуються компоненти, такі як *challenged, alternative, inconvenienced, person, different (ly), less, impaired, negative (ly), special, diversity, people who/with/of ..., black, companion, sex, race, gay*. Утворення політкоректних евфемізмів здійснюється за допомогою суфіксів, таких як *-ism, -ron*, та префіксів, таких як *-non, -pre, -under*. Таким чином, тематична та структурна класифікації політкоректної лексики мають велике значення для її перекладу на українську мову.

Транскрипція, транслітерація та калькулювання - найпоширеніші способи відтворення термінів, які відображають прояви дискримінації або упередження, пов'язані з різними критеріями. До таких критеріїв можна віднести особливості фізичного вигляду, статеву приналежність, расову

приналежність, релігійну та інші соціальні ознаки. Наприклад, серед термінів, що позначають форми дискримінації, можна виділити такі:

1. *Ableism* – утиск осіб з фізичними вадами.
2. *Adulthoodism* – утиск неповнолітніх.
3. *Alphabetism* - утиск особи через його ім'я, прізвище, або аббревіатуру, яка утворює його ініціали.
4. *Animal lookism/ Feelism* - негативне ставлення до тварин, що неприємно виглядають.
5. *Appearanceism* - утиски через зовнішність, яка не відповідає загально-прийнятому стандарту.
6. *Beardism* - утиск осіб чоловічої статі через рослинність на обличчі.
7. *Bodyism/Heightism/Shapeism/Sizeism* - утиск через розміри тіла.
8. *Breastism* - негативне ставлення до обличчя жіночої статі через розміри грудей.
9. *Colorism* – расове приниження.
10. *Diseasism/Healthism* - нетерпиме ставлення до хворих людей.
11. *Eurocentrism* - утиск осіб, чий предки були вихідцями з Європи.
12. *Faceism* - утиск осіб через непривабливі риси обличчя.
13. *Faithism* – релігійна нетерпимість.
14. *Familism* - нетерпимість до людей, які у нетрадиційних сім'ях.
15. *Fattism/Foodism* - утиск осіб з порушеною вагою.
16. *Genderism/Feminism* - статеve упередження [26: 50].

При перекладі термінів, що містять у собі гендерну складову, можна використовувати заміну вихідного слова з відповідними змінами значень, які передають більш сучасний та рівноправний підхід:

1. *Chairman* ‘голова’ може бути замінено на *chairperson* ‘відповідальна особа зборів’;
2. *Spokesman* ‘делегат’ може бути замінено на *spokesperson* ‘представник у ЗМІ’;

3. *Cameraman* ‘оператор’ може бути замінено на *camera operator* ‘спеціаліст з відеозйомки’;

4. *Foreman* ‘начальник’ може бути замінено на *supervisor* ‘фахівець з контролю якості’;

5. *Fireman* ‘пожежник’ може бути замінено на *fire fighter* ‘фахівець із попередження пожеж’;

6. *Postman* ‘листоноша’ може бути замінено на *mail carrier* ‘відповідальна особа з доставки кореспонденції’;

7. *Businessman* ‘бізнесмен’ та *business woman* ‘бізнеследі’ може бути замінено на *executive* ‘виконавчий директор’;

8. *Stewardess* ‘стюардеса’ може бути замінено на *flight attendant* ‘фахівець з обслуговування на об'єктах повітряного транспорту’;

9. *Headmistress* ‘директор’ може бути замінено на *headteacher* ‘старший викладач’ [29: 280].

1.4. Лінгвокультурні особливості політичного дискурсу

Одна з характерних рис політичного дискурсу полягає у використанні професійної політичної термінології. У такому дискурсі часто зустрічаються:

- *високі*, тобто книжкові слова;
- кліше та штампи;
- запозичення, які використовуються, походять переважно з латинської та французької мов. Часом можна зустріти вживання грецьких, німецьких або італійських слів;

- також у політичній мові поширені слова, запозичені з французької мови. У цьому типі мовлення, де присутня велика концентрація інформації, звичним є використання загальноприйнятих скорочень та складних термінів. У політичному дискурсі часто згадуються та цитуються тексти з точним вказівником джерела [38: 95].

Важливо акцентувати увагу на нових словах, які з'являються у лексиконі політичного дискурсу. Наукові дослідження політичних процесів та тенденцій передбачають виникнення нових понять, введення нової термінології та відкриття. В політичній мові часто зустрічаються нові слова, які створили самі політики. Наприклад, *soft power* ‘м'який вплив’ (тобто вплив через культуру, ідеологію та пропаганду).

На граматичному рівні поліпшення стилістики можна досягти за допомогою використання певних граматичних засобів, зокрема форм тривалого часу. Ці форми використовуються для позначення дій, які відбуваються в даний момент часу або запланованих подій в майбутньому. Однією з найбільш поширених форм дієслів є поєднання з дієсловом *being*, яке може виступати як компонент пасивної конструкції *to be / being done* або складової частини дієприкметника. Крім цього, до інших дієслівних форм, які часто вживаються в формі тривалого часу, можна віднести наступні:

- Конструкцію *to be going to*.
- Форму *тривалого доконаного часу*.

У політичному дискурсі часто трапляються прикметники, утворені від прізвищ. Вони або вказують на конкретну особистість (*Napoleonic wars* ‘наполеонівські війни’, *Brezhnev-era* ‘брежнєвщина’), або узагальнено характеризують явище або об'єкт. Часто використовується присвійний відмінок з назвами країн, міст, районів, підприємств, фірм, часу доби, замість використання відповідних прикметників, або поєднання зазначених лексичних одиниць з прийменником *of* [25: 80].

У функції доповнення, визначення та обставини мети часто використовується інфінітив. Також часто використовуються граматичні конструкції з вступним займенником “It”: *It is alleged, believed, estimated, said, known, thought, understood, reported, revealed, be likely to do something* та інші., а також конструкції з *there is/are* та *this is*.

Широкий спектр синтаксичних ресурсів має потенціал для маніпулювання, тому він активно використовується в політичному дискурсі. У політичному дискурсі характерне використання наступних прийомів:

- Окликування (зокрема для жанрів, таких як мітинги та гасла);
- Інверсії, що дозволяє виділити головне в реченні: *Ahead the Iranians move. And the situion ischanging daily...*;
- Різноманітні риторичні прийоми, наприклад, риторичні запитання, синтаксичний паралелізм: *Corporate tax loopholes? Gone "in a nanosecond," says Kerry. The Bush administration's new overtime regulations? Reversed on Day One, says running mate John Edwards;*
- Стандартні фрази, що починають речення: *it is important to bear in mind that* – необхідно враховувати; *it may be argued that* – можна стверджувати, що; *special mention should be made of* – слід звернути особливу увагу на.

Політична коректність у мовленні призводить до ряду змін на всіх рівнях мови. Дослідження засобів вираження політичної коректності на лексичному та граматичному рівнях є актуальною проблемою, що вимагає детального аналізу. Зазначимо, що в основному політична коректність виявляється через використання лексики в мові. Лексика представляє найбільш динамічний рівень мовної системи, який негайно реагує на зміни, що відбуваються в суспільстві. На сьогоднішній день зростає кількість заборонених слів і табу щодо обговорення певних сфер життя, і це відображається у спеціальних словниках політичної коректності [43: 14].

Мову політкоректності часто розуміють як евфемістичну мову, яка замінює "неприйнятні" слова більш "прийнятними" аналогами. Також можна виділити загальну систему класифікації політично коректної лексики за її семантичними особливостями. Ця система базується на

визначенні типів дискримінації, які визначають, чи означає певне слово або вираз: дискримінацію за статевим чи сексуальним підгрупованням, за національною або релігійною належністю, за віком, станом здоров'я, зовнішнім виглядом, соціальним статусом та іншими ознаками.

В. В. Майба вважає, що у мові політкоректності доцільно виділити дві відмінні лексичні групи, які виконують різні функції:

1) Перша група включає в себе політично коректну лексику, яка складається з "правильних" та "допустимих" термінів для найменування соціальних явищ.

2) Друга група містить лексику, що використовується для безпосереднього формування політично коректної картини світу (іноді відома як ідеологеми). Ця лексична група закріплює ключові цінності політичної коректності та "зло", яке не відповідає цим цінностям. Відмінність другої групи лексики полягає в тому, що вона закріплює принципи та установки.

У мовознавстві використовуються терміни "ідеологема" та "евфемізм" для позначення двох різних груп лексичних одиниць, що використовуються в мові політкоректності. Якщо ідеологеми відображають основні цінності політкоректності та протиставляють їм "зло", то евфемізми відображають конкретні "правильні" терміни, які застосовуються для соціальних явищ.

Ідеологема, як правило, є частиною ідеологічної картини світу та відображається у вигляді слова або висловлювання, що має різне сприйняття прихильниками різних політичних поглядів. Ці відмінності часто пов'язані з емоційним забарвленням слова, до якого приміряється оцінка відповідного явища. Евфемізми, з іншого боку, відображають конкретні терміни, що є "правильними" або "допустимими" для опису соціальних явищ. Використання евфемізмів дозволяє уникнути

негативного емоційного забарвлення та вираження поваги до соціальних груп, які позначаються цими термінами.

До категорії ідеологем політкоректності відносяться лексичні засоби, які виражають концептуальні принципи цієї ідеології. Оскільки політкоректність пропонує протилежну картину суспільного життя, розмежовуючи його на *добре* (правильне, добро) та *погане* (неправильне, зло), на абстрактному рівні формуються поняття, що визначають базові цінності політкоректності, а також ті, що є небажаними та неприпустимими явищами та установками, які повинні бути викорінені з соціального життя. Цю категорію складають лексеми, такі як: *equality – discrimination* ‘рівноправність – дискримінація’, *tolerance – intolerance* ‘терпимість – нетерпимість’, *respect – humiliation* ‘повага – образа’, *inclusiveness – exclusiveness* ‘інклюзивність – ексклюзивність’. Вони є основними термінами, які формують мовну репрезентацію ідеології політкоректності.

Проте, для того щоб уявлення про політкоректність було повним, необхідно враховувати лексичну групу, яка відображає різновид *зла*, що протистоїть політкоректності. До цієї категорії належать багато неологізмів та термінів, які з'явилися в мові недавно, включаючи терміни, які відображають різні види дискримінації, утворені за допомогою суфікса *-ism*:

- *ableism, handicappism, diseaseism* (discrimination against disabled or handicapped people – дискримінація людей, які страждають на хвороби або мають обмежені фізичні та розумові можливості);
- *sexism, genderism* (discrimination on the basis of sex, especially the oppression of women by men – дискримінація на основі статевої приналежності, особливо утиск жінок чоловіками);

- *heterosexism* (a system of attitudes, bias, and discrimination in favor of opposite-sex sexuality and relationships – система установок, упереджень та дискримінація на користь різностатевої сексуальності та відносин);
- *sizeism/sizism, heightism, fattism, weightism* (discrimination on the basis of a person's size, especially against people considered to be overweight – дискримінація на основі габаритів людини, особливо щодо людей, які мають надлишкову вагу);
- *elitism* (the belief that society should be governed by a select group of gifted and highly educated individuals – віра в те, що суспільство має керуватися обраною групою обдарованих та добре освічених людей);
- *classism* (the belief that people from certain social or economic classes are superior to others – віра в те, що люди з деяких соціальних та економічних класів перевершують інших людей);
- *lookism* (discrimination against a person on the grounds of physical appearance – дискримінація людей на основі фізичного вигляду)

Крім того, варто відзначити складні іменники, що містять компонент

- *phobia*:

- *xenophobia* – неприязнь до іноземців,
- *islamophobia* – ворожість по відношенню до арабів та мусульман в цілому,
- *homophobia* – неприязнь до гомосексуалів,
- *gerontophobia* – ненависть до людей похилого віку,
- *negrophobia* - ворожість до чорношкірих та ін.

Важливо зазначити, що складні слова з компонентом **-free** відіграють подібну функцію, вказуючи на відсутність певних упереджень:

- *genderfree* – вільний від гендерних забобонів,
- *cruelty-free* – вільний від жорстокості та інші.

Проте, слід зауважити, що у даних складних словах семантична модель передбачає твердження "від зворотного". Таким чином, у них вказується на певний різновид зла, від якого суб'єкт є вільним. Негативний компонент у такому випадку заперечується, хоч і міститься в семантиці слова. З приводу другої групи слів, варто зауважити, що в кожній мові є слова, яких люди інстинктивно уникають через їхню нецензурність, грубість, непристойність або нечемність [48: 280].

Таким чином ми розглянули способи реалізації політкоректності на лексичному рівні мови. Однак, як вже згадувалося, політкоректність виявляється не лише на лексичному рівні, але й на граматичному за допомогою певних засобів. Варто зазначити, що з політкоректними одиницями найчастіше доводиться стикатися на лексичному рівні, ніж на граматичному, оскільки лексичний рівень більш рухливий, легше реагує на зміни та приймає новоутворення.

Висновки до розділу 1

1. У даному дослідженні було розкрито сутність понять "евфемізм" та "евфемізація" мовлення, базуючись на значній кількості даних. У визначенні терміну "евфемізм" була використана дефініція, згідно з якою евфемізмом називається слово або вираз, що вживається для заміни неприємного терміну на більш відповідний у загальноприйнятому значенні.

Здійснюючи аналіз евфемістичних одиниць, було визначено основні прийоми перекладу евфемізмів, такі як перекладацькі трансформації, калькування, модуляція та описовий переклад. Прийоми перекладу політично коректних одиниць були розділені на три групи: лексичні, граматичні та лексико-граматичні.

2. Проведений аналіз теоретичного матеріалу дозволив зробити висновок, що переважно одиниці політичної коректності реалізуються на лексичному рівні, оскільки він є більш рухливим та сприйнятливим до змін, ніж граматичний рівень. Серед засобів реалізації одиниць політичної коректності на лексичному рівні можна виділити ідеологеми та евфемізми, причому останні здійснюють практичну реалізацію ідеологем.

3. Поняття «політичний дискурс» розглядається у контексті політики з позиції його прагматики. Дослідження дискурсу вважається політичним, якщо хоча б одна з трьох складових - суб'єкт, адресат або зміст мовного твору - є пов'язаною з сферою політики. У нашому дослідженні поняття «політична коректність» розглядається як прагнення знайти нові способи мовного вираження, які б не зачіпали почуття та гідність індивідуума, не дискримінували його за расовою, статевою, віковою, соціальною та зовнішньою приналежністю тощо. Такі способи вираження є альтернативою нетактовним та/або прямолінійним висловлюванням, які порушують права людини.

РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕВФЕМІЗМІВ У ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ

2.1. Особливості вживання евфемізмів у політичних промовах Барака Обами

У процесі соціальної взаємодії люди виявляють різні типи активності, включаючи міжособистісне спілкування, яке поєднує використання конкретної ідіо-етнічної мови та фізичних, психічних, когнітивних та інших дій, станів, процесів, почуттів, що супроводжуються взаємодією з певними суб'єктами. Процес поєднання мовних та позамовних процесів у житті людини, яка завжди перебуває у соціальному оточенні, є складним. Термін "дискурс" використовується у різних галузях наукового знання та має різноманітне тлумачення [56: 210]. Однак у термінологічній енциклопедії "Сучасна лінгвістика" Олена Селіванова пропонує вичерпне визначення дискурсу:

1) зв'язок тексту з контекстом, урахуваючи численні фонові фактори, такі як онтологічні, соціокультурні, психологічні тощо; текст, який насичений реальним життям;

2) закрита і цілісна комунікативна ситуація (подія), у якій беруть участь комуніканти та текст як знаковий посередник, формована різними факторами, що сприяють спілкуванню та розумінню (соціальними, культурними, етнічними тощо);

3) стиль, та манера спілкування;

4) зразок мовної поведінки у конкретній соціальній сфері, який має певні характеристики [49: 45].

Політичний дискурс - це одна з галузей, що визначається комплексом змістовних, когнітивних і ціннісних значень. Він відображає культуру політики у суспільстві, охоплюючи усі форми спілкування людини, її осмислення політичного світу та власної ролі в ньому, а також

культурні втілення через функціональну політичну символіку. Дискурс у політичній комунікації є формою та способом організації комунікативних практик у суспільстві. У контексті політичної комунікації дискурс можна розглядати з трьох різних точок зору: філологічної, соціо-психолінгвістичної та індивідуально-герменевтичної. Перша точка зору розглядає дискурс як будь-який інший текст, друга точка зору досліджує ефективність дискурсу для досягнення прихованих чи очевидних (але, без сумніву, політичних) цілей комунікатора, а третя точка зору досліджує особистісні думки автора та/або інтерпретатора дискурсу в певних обставинах [50: 45].

Відповідно політичний дискурс може бути проаналізований на трьох рівнях: філологічному, соціально-психологічному та герменевтичному. Філологічний аналіз базується на виявленні мовного змісту повідомлення, соціально-психологічний аналіз проводиться через зіставлення повідомлень з явищами соціальної дійсності, а герменевтичний аналіз передбачає виділення ключових ідей повідомлення, їх структурування та створення на цьому ґрунті бази для зіставлення з іншими видами дискурсу.

Зокрема, одним із політичних діячів, який залучає увагу дослідників політичного дискурсу, є президент США Барак Обама. Його публічні виступи розглядаються як класичний приклад застосування політичних евфемізмів у сучасній мові. Він старається демонструвати рівність між людьми як з погляду расових, так і гендерних питань, а також у соціальному та фінансовому контексті [50: 97].

Основними сферами евфемізації в дискурсі промов Барака Обама постають:

- 1) Сфера міжетнічних та міжнаціональних відносин;
- 2) Економічна сфера;
- 3) Військова сфера;

4) Соціальна сфера.

У своїй промові після перемоги на президентських виборах у 2012 році, Обама заявив: *It doesn't matter whether you're black or white or Hispanic or Asian or Native American or young or old or rich or poor, abled, disabled, gay or straight.* – Не має значення, чорні ви чи білі, латиноамериканці, азіати чи корінні американці, молоді чи старі, багаті чи бідні, здорові чи люди з обмеженими можливостями, геї чи гетеросексуали.

У своєму виступі президент використовує терміни *black* та *Native American*, як м'які висловлення, що приховують їхню расову та етнічну ідентифікацію. Ці слова є загальноприйнятими та стандартними евфемізмами, які мають єднувальну мету у даному виступі. Через використання цих термінів, президент США підкреслює різноманіття країни та рівність всіх громадян незалежно від їхньої расової, етнічної, вікової, соціальної та фінансової належності. Один з евфемізмів, які використовує Обама для підкреслення етнічної різноманітності нації, ми можемо побачити в наступному вислові: *What makes America exceptional are the bonds that hold together the most diverse nation on Earth.* – Що робить Америку винятковою, так це зв'язки, які об'єднують воедино найрізноманітнішу націю на Землі.

Термін *diverse nation* є політкоректною номінацією, що використовується для опису представників усіх національностей, що проживають в країні, замість терміну *multi-racial* [52: 9].

Евфемізми *disabled* і *straight* спрямовані проти дискримінації за станом здоров'я та статевими переконаннями. Такі заміни лексики використовуються для опису фізичних та психічних характеристик людей і є загальноприйнятими евфемізмами, які широко використовуються у суспільстві. Їх функція в мові полягає в пом'якшенні, дистортуванні та конспірації. Політик акцентує увагу на тому, що у кожного громадянина

повинне бути право на вільний вибір своєї сексуальної орієнтації та підкреслює, що незалежно від стану здоров'я та фізичних здібностей, усі особи мають однакові права та обов'язки.

У промові *You'll hear the deep patriotism in the voice of a military spouse who's working the phones late at night to make sure that no one who fights for this country ever has to fight for job or roof over their head when they come home* [10: 10].

Барак Обама використав термін "military spouse" для уникнення дискримінації за гендерною приналежністю. За класифікацією В. В. Паніна, це слово належить до групи евфемізмів, спрямованих на підвищення соціального статусу жінок в суспільстві та усунення проявів сексизму у мові. Використання цього евфемізму має маскувальну та пом'якшувально-меліоративну функції [10: 10].

У своїй промові з нагоди перемоги на президентських виборах 2012 року, Барак Обама використовував евфемізм *to every hill, to every valley*, щоб показати складний шлях розвитку Америки, з якими труднощами вона стикалася та як їх пододала. Цей евфемізм, який вживається для позначення економічних коливань, є метафоричним виразом. Він відноситься до категорії евфемізмів, які мають на меті відволікти увагу від негативних економічних факторів.

Текст промови президента США містить слова: *The state of the economy calls for action* – Стан економіки вимагає дій, що є ще одним прикладом використання евфемізмів для згладжування неприємної реальності. З одного боку, фраза не прямо вказує на низький рівень розвитку економіки, а з іншого боку, її вживання означає необхідність прийняття заходів щодо її поліпшення. У зверненнях Барака Обами є багато евфемізмів, завдяки яким він здатний маніпулювати свідомістю виборців і привертати їх увагу.

Таким чином, більшість політичних евфемізмів, які використовував Барак Обама, спрямовані на акцентування багатонаціональності США та рівності всіх громадян, незалежно від їхніх фінансових можливостей, соціального статусу, фізичних особливостей, расової чи етнічної належності. Окрема категорія евфемізмів націлена на замаскування економічних та фінансових проблем, які політик намагається подолати будь-якими доступними методами, що може бути об'єктом майбутніх досліджень [53: 90].

2.2. Типи евфемізмів, що зустрічаються в політичних промовах президентів США

Багатьом політикам важливо мати підтримку населення, і вони досягають цього, використовуючи лексику, яка відповідає вимогам політичної коректності. Вони не тільки визнають вплив різних расових відмінностей на культуру, але й підтримують участь представників різних національностей у соціальному житті країни. Барак Обама є успішним прикладом того, що американське суспільство поступово відмовляється від упереджень, пов'язаних з расовою приналежністю.

У своєму зверненні *I think it is wonderful that Asian Americans, Latinos, African Americans, and others are represented in all parties and across the political spectrum. When such representation exists, then those groups are less likely to be taken for granted by any political party. (June 2005)* Барак Обама вживає кілька евфемізмів, що відповідають політичній коректності та стосуються питань расової ідентичності. Замість *Oriental* він використовує *Asian*, *Latino* замість *Hispanics*, *African* замість *Negro*. Кожне слово було вибрано на основі історії кожної окремої групи, що проживає в США. Наприклад, слово *Oriental* прийняло негативну конотацію на початку ХХ століття, коли багато іммігрантів з азіатських країн мали труднощі в адаптації. Термін *Hispanics* був коректним до 70-х

років ХХ століття, проте пізніше він став асоціюватися з неблагополучним латино-американським населенням, з бідністю та злочинністю, що процвітали в їхніх громадах, тому виник альтернативний термін *Latinos* [57: 230].

У ході президентських перегонів у США окремим питанням стояла діяльність політиків стосовно нелегальних іммігрантів у країні. Для Х. Клінтон ця тема стала додатковим важелем впливу на населення на противагу політиці Д. Трампа, який вкрай негативно висловлювався про нелегальне латиноамериканське населення, погрожуючи їхньою масовою депортацією із США. Під час зборів Congressional Hispanic Caucus, організації, що складається з 30 демократів латиноамериканського походження, Х. Клінтон закликала протистояти фанатизму Д. Трампа у питанні про депортацію:

You fight every single day to lift up the Latino community – when the cameras are rolling and when the cameras are off, at home in your districts and here in Washington. And no one understands better than you the pivotal moment we’re at right now – not just for Latinos but for our country. (September 2016)

Цікаво відзначити, що Д. Трамп у своїх виступах менше за інших політиків використовує термін *Latino*, і набагато частіше звертається до терміну *Hispanics* навіть у промовах підтримки до латиноамериканського населення. Крім того, деякі газети та таблоїди вказують, що при згадуванні расових меншин, що проживають в країні, Трамп використовує артикль *the*, що може свідчити про його переконання, що ці групи спричиняють проблеми для економіки США як єдине ціле.

*“Language is telling, here: Virtually every time Trump mentions a minority group”, він використовує defined article *the*, як у “Hispanics,” “Muslims” і “blacks”, – пише “The Huffington Post”. (October 2016)*

Мовленнєва поведінка політика вважається невдалою і видається політично некоректною. Тим не менше, сам Дональд Трамп кілька разів висловлював переконання, що політична коректність є обманом та серйозною проблемою у сучасній політиці. “*I think the big problem this country has is being politically correct. I've been challenged by so many people, i I don't frankly have time for total political correctness. And to be honest with you...*”, – сказав він в одному зі своїх виступів. Можливо, саме через його прямолінійність та відсутність політично коректної лексики в мовленні, він зміг стати президентом США. [58: 60]

Найважчим є завдання назвати негритянське населення США, і це пов'язано з довгою історією боротьби за права чорношкірих у країні. У 1930-40 роках негритянський рух вимагав написання слова *negro* з великої літери, щоб показати рівність чорних американців з іншими етнічними групами. І їм це вдалося - 1930 року газета The New York Times вперше надрукувала Negro з великої літери. У 80-х роках ХХ століття відбувався масовий рух за громадянські права чорношкірих у США (Civil Rights Movement), який намагався позбутися слова *Negro* на тій підставі, що воно асоціювалося з рабством. Натомість, запровадили термін *black*, яке протиставляється слову *white*, і тим самим відображає рівність між расами та важливість рівноправності. Проте, в суспільстві краще уникати такого поділу, тому в своїх виступах Б. Обама часто використовує *black/white*, щоб показати важливість єднання народів.

There is not a Black America and a White America – there's the United States of America. (July 2004)

Після 80-х років і досі зберігається тенденція називати негритянське населення African American, показуючи зв'язок із рідним континентом:

But we do need to remind ourselves that so many of the disparities that exist in the African American community today can be directly traced to

inequalities passed on from an earlier generation that suffered under the brutal legacy of slavery and Jim Crow. (B. Obama, March 2008)

Схожа конструкція використовується для створення політично коректного терміна, що позначає корінне населення Америки. Замість *Red Indians* використовується *Native Americans*. Б. Обама проводив багато заходів, пов'язаних із захистом та підтримкою корінного населення, використовуючи цей евфемізм у своїй промові.

The goal is to get Native American youth leaders to be able to network with each other nationally. (November 2015)

Unless you are a Native American, your family came from someplace else. (September 2015)

Ще однією актуальною проблемою в житті американського суспільства є визнання нетрадиційних стосунків між людьми. Незважаючи на те, що одностатеві шлюби були узаконені в США 26 червня 2015 року, близько 37% населення, опитаного у 2016 році, все ще виступало проти такого законодавчого кроку, як і проти нетрадиційних відносин загалом, тим самим утискуючи меншість людей з подібною сексуальною орієнтацією [60: 110].

Політичні діячі у своїх виступах намагаються використовувати політично коректний термін *gay* (замість *homosexual*), який може вживатися як прикметник, так і іменник. Початково значення прикметника *gay* в англійській мові мало позитивне забарвлення, вказуючи на 'радісного', 'веселого', 'безтурботного' чоловіка. У XIX столітті це слово набуло негативної конотації, позначаючи чоловіка, який мав сексуальні зв'язки з великою кількістю жінок, а на початку XX століття – зв'язки з чоловіками. Однак поступово значення слова поширюється і на жінок (окрім терміну *lesbians*, який з'явився), а згодом втрачає свою негативну конотацію.

Б. Обама неодноразово використовував у своїх зверненнях обидва терміни, особливо наголошуючи на тому, що сексуальні меншини не повинні бути ущемлені в жодній сфері суспільства, в тому числі й в армії.

I've always been adamant that – gay and lesbian – Americans should be treated fairly and equally. And that's why in addition to everything we've done in this administration, rolling back Don't Ask, Don't Tell – so that, you know, outstanding Americans can serve our country. (May 2012)

Закон *Don't Ask, Don't Tell* 'Не питай, не кажи' був введений в 1993 році Біллом Клінтоном з метою реформування заборони на військову службу гомосексуалістам і припинення дискримінації на ґрунті сексуальної орієнтації. Однак, даний закон полягав у тому, що особам з нетрадиційною сексуальною орієнтацією заборонялося служити у Збройних силах США, якщо вони не приховували свою сексуальну орієнтацію. Цей закон був діючим до 2010 року, коли Б. Обама підписав указ про його скасування [47: 50].

Наступні соціальні проблеми, які є важливими для політичних діячів, включають проблеми бідності, соціального нерівноправ'я та бездомності. Використання евфемізмів у промовах політиків перед виборами служить не для залучення голосів виборців, а для підвищення свідомості громадськості про проблеми, що стоять перед державою. Це також показує готовність політичної партії боротися з цими проблемами і підвищувати загальний рівень життя.

У своїй промові про грамотність та освіту в 21 столітті, Б. Обама наголошує на відмінностях між дітьми з родин з низьким рівнем доходів та з заможних родин. Для позначення категорії 'бідні' використовується евфемізм *low-income*, тоді як для позначення категорії 'заможні' - дисфемізм *wealthy*. Це сприяє акцентуванню на проблемі нерівності між ними.

Children from low-income families score 27 points below the average reading level, while students from wealthy families score fifteen points above the average. (June 2005)

Використання терміну *wealthy* у цьому контексті може мати негативну конотацію, наголошуючи на проблемі нерівності в суспільстві і маючи певну педагогічну функцію щодо необхідності зменшення відстані між бідними і багатими шарами населення [62: 10].

Аналогічна антропологічна парадигма, заснована на використанні евфемізмів для позначення бідних і багатих, зустрічається і в інших висловлюваннях Б. Обама, наприклад:

It's a course that further divides Wall Street from Main Street. (March 2008)

У даному висловлюванні використання евфемізмів має на меті не тільки камуфлювання денотатів, але й додавання естетичної виразності до мовлення, що зрозуміло для кожного громадянина США. Цей підхід, заснований на перенесенні значення, є типовим для евфемізмів [39: 65].

У своїх висловлюваннях Б. Обама також використовує евфемізми з приставкою *ill-* та посилання на історію з метою приховати реальні економічні проблеми та уникнути показу їх справжнього становища. Він акцентує увагу на небажаності допустити подібного становища в країні після економічної кризи:

Think about the America that Franklin Roosevelt saw when he looked out the windows of the White House from his wheelchair - an America where too many were ill-fed, ill-clothed, ill-housed, and insecure. (April 2005)

Евфемізми, що згадуються вище, описують стан країни після Великої Депресії, і їх функцією є вуалювання справжнього стану речей. Масштаби проблем зменшуються, а становище людей описується так, ніби вони не дуже добре прогодовані, мають деякі труднощі з одягом та не найкращий дах над головою. Однак, насправді люди голодували,

одягалися в лахміття та не мали де жити. Евфемізм, який камуфлює реальність, використовується з метою збереження статусу особи, про яку йде мова, у даному випадку про Ф. Рузвельта [42: 94].

Таким чином, не всі евфемізми – це політкоректність. Функцію евфемізмів можна розглядати як соціально-регулятивну. Згідно з дослідженням Т.В. Кисельової [14: 30], евфемізми відрізняються від політкоректних висловів двома аспектами. По-перше, політкоректність - це більш широка конструкція, яка охоплює лексичний, морфологічний, синтаксичний та словотвірний рівні. По-друге, функції евфемізмів не завжди пов'язані з політичною коректністю, оскільки вони можуть відображати бажання змінити реальність на вигляд з метою збереження соціального статусу [14: 30].

2.3 Дослідження вживання евфемізмів у мові британських прем'єр-міністрів у контексті соціально-економічних публічних виступів.

Відомо, що в британському політичному дискурсі широко поширена політична коректність, і більшість британських політиків намагаються встановити позитивний контакт з різними групами суспільства та розвивати довірливі стосунки з майбутніми виборцями. З метою досягнення головної політичної мети, якою є вплив на свідомість, рішення та думки аудиторії, сучасні британські політики вдаються до вживання евфемізмів у своїх публічних виступах.

Беручи до уваги все вищевикладене, ми обрали британський політичний дискурс як ще один об'єкт нашого дослідження, зосереджуючи увагу на застосуванні евфемізмів, зокрема в соціальній сфері, яка завжди була основною областю застосування такої мови політиками.

Евфемізація є важливим інструментом для сучасного політика, який допомагає досягнути позитивних результатів у спілкуванні з

потенційними виборцями і постійним електоратом, а також уникнути грубого та образливого мовного виразу у відносинах з аудиторією.

Особливо актуальним є використання евфемізмів у взаємодії політика з представниками особливо вразливих суспільних груп, таких як:

- індивіди з обмеженими фізичними можливостями;
- індивіди похилого віку;
- індивіди, що переживають фінансові труднощі;
- індивіди, які мають несхвальний статус у суспільстві через свою професію або займану посаду;
- індивіди, які належать до різних національних або расових груп;
- індивіди, які стикаються з психічними проблемами;
- мігранти та громадяни інших країн.

Варто відзначити, що серед суспільних груп, які перебувають у вразливому положенні, особливе місце належить мігрантам. Часто їхні права обмежуються законами інших країн, і ця ситуація призводить до систематичних порушень. Проте досвідні політики усвідомлюють вагомість цієї суспільної групи, оскільки їх вплив на соціально-економічну сферу країни має велике значення. Водночас, мігранти, які працюють, часто є важливими учасниками економічного процесу і можуть стати рушійною силою в розвитку економіки. Сьогочасні британські політики з проявом поваги відносяться до цієї значущої частини суспільства.

Наприклад, у своїй промові щодо перспектив розвитку європейських країн, Девід Кемерон, який обіймав посаду 75-го прем'єр-міністра Великої Британії, висловлює наступну думку: *And today, we continue to play our full role in European security and in global security... Saving lives and busting the people smuggling rings in the Central Mediterranean* [83: URL].

Лідер уряду висвітлює проблему нелегальної міграції та вносить пропозицію: *to reduce the very high flow of people coming to Britain from all across Europe* [83: URL]. Отже, в даному випадку, замість некоректного

терміну *migrants* ‘мігранти’, Кемерон застосовує евфемізм *people* ‘люди’, що є більш нейтральним і загальним виразом.

Політично коректний термін *people* ‘люди’ вживається з нейтральною і загальною метою, і використання цього евфемізму політиком є прикладом прийому перенесення [83: URL]. Безумовно, цей евфемізм сприяє співробітництву, підкреслюючи ввічливе ставлення Д. Кемерона та його готовність вступатися за певні соціальні групи. Однак, вищенаведений евфемізм має і маніпулятивну складову, оскільки політик намагається переконати слухачів своєї промови в тому, що мігранти є невід’ємною частиною суспільства та такими самими людьми, як і британські громадяни, і, отже, заслуговують на захист.

Іншою вразливою категорією населення у британському суспільстві є представники різних расових і етнічних меншин. Прем'єр-міністр розуміє важливість підтримки цих соціальних груп для покращення свого політичного статусу і намагається співпрацювати та завоювати їхню підтримку. У своєму виступі “Black History Month 2014” Девід Камерон вживає евфемізми, такі як *black* ‘чорний’, *African-Caribbean* ‘афро-карибський’, *minority ethnic* ‘етнічна меншість’ [84: URL].

Отже, прем'єр-міністр застосовує прийом позитивних узагальнень та виявляє повагу до походження осіб, що належать до цих груп, за допомогою кооперативної функції евфемізмів. Термін ‘афро-карибський’ і ‘чорний’ безумовно є прикладом перифразу, тоді як евфемізм ‘етнічна меншість’ сформовано за допомогою генералізації.

Крім того, у своєму виступі щодо міграції Девід Камерон декілька разів вживає евфемізми, такі як *skilled workers* ‘кваліфіковані робітники’ та *skilled job* ‘кваліфікована робота’, сформовані за допомогою генералізації, для позначення широкого спектру робітничих професій і кваліфікованих працівників [85: URL]. Такими евфемізмами прем'єр-міністр підкреслює досвід та кваліфікацію цих працівників і відкидає суспільну думку про

непопулярність цієї категорії професій, яка може імпонувати тим, хто вибирає роботу в кваліфікованому робітничому секторі.

Водночас, у своєму виступі Девід Камерон також використовує евфемізм *careworkers* ‘працівники по догляду / опікуни’, який замінює *nurse* ‘медична сестра’ [85: URL]. Позитивний сенсовий відтінок цього евфемізму допомагає прем'єр-міністрові звернути увагу аудиторії на складну та важку роботу молодшого медичного персоналу у сфері надання професійної допомоги, і формує переконання про важливу роль цієї професії у економічному житті країни. Важливо відзначити, що евфемізм *careworkers* ‘працівники по догляду за людьми’ утворено шляхом описового перифразу. Усі ці евфемізми мають спільну мету - сприяти кооперації політика з конкретними суспільними групами та застосовувати прийом позитивних узагальнень.

Прем'єр-міністр Девід Камерон, який є досвідченим політиком, також виявляє повагу і до виборців похилого віку. Наприклад, замість використання нечемного терміну *old*, який може викликати негативні асоціації та емоції серед представників даної вікової групи, він використовує евфемізми, такі як *pensioners* ‘пенсіонери’ та *older people* ‘старші люди’ [86: URL]. Зазначені евфемізми є результатом перефразування та сприяють збільшенню популярності політика поміж старших громадян.

Додатково, Д. Камерон обережно формулює свої думки про осіб, які мають низький дохід. Замість використання виразу *poor people* ‘бідні люди’, він вживає евфемізми, такі як: *those at the bottom of the income scale* ‘особи, які знаходяться у нижній частині шкали доходів’; *most vulnerable citizens* ‘найбільш незахищені громадяни’ [87: URL]. Такі терміни створені шляхом описового перефразу і саме завдяки цьому вони підкреслюють повагу прем'єр-міністра до цієї вразливої верстви населення та сприяють кооперативній та елевативній функціям евфемізмів. Таким чином, Д.

Камерон використовує прийом маскування для того, щоб не називати прямо статус цих людей і не образити їхні почуття.

Прем'єр-міністрка Елізабет Трасс, так само, як і інші британські політики, звертає увагу на проблеми міграції та користується обхідними висловами для опису явищ, пов'язаних з цим аспектом. Наприклад, у своїй промові “Time to find common cause with our European friends”, вона наголошувала на трьох ключових напрямках діяльності британського уряду, які потребують особливої уваги і співпраці зі стратегічними партнерами в Європі, зокрема енергетика, безпека та міграція [88: URL].

При згадці про міграційні потоки, які виникли внаслідок російської агресії проти України, прем'єр-міністрка уникнула грубого терміну *migrants* ‘мігранти’ та замість цього вжила вирази *desperate people* та *Ukrainian refugees*, а для опису терміну *migration* ‘міграція’ використала евфемізм *trans-national tragedy* [88: URL]. Використані евфемізми були сформовані за допомогою перифразу та допомогли встановити комунікативний зв'язок з українцями в Британії, визначаючи їх як вимушених біженців, і таким чином виконували кооперативну та елевативну функції. З цих причин можна стверджувати, що Елізабет Трасс використовувала прийом позитивних узагальнень.

Борис Джонсон, 77-й прем'єр-міністр Великої Британії, також використовує евфемізми для опису явищ, пов'язаних з масовою міграцією. У своєму виступі про боротьбу з підпільною міграцією, він часто вибирає інші терміни замість слова ‘мігранти’ яке може мати негативне забарвлення під час міграційної кризи. Цей термін може розглядатися як дискримінація та неприйнятність щодо людей, які залишають свої рідні країни для забезпечення безпеки та благополуччя своїм родинам.

Політик вживає евфемістичні вирази, такі як *those in need* ‘нужденні’, *men, women and children seeking refuge* ‘чоловіки, жінки і діти, які шукають притулку’, *all those who come here* ‘усі, хто прибуває сюди, *those who are*

seeking to come here legally ‘ті, хто намагається прибути сюди легально’, *those directly fleeing the worst of humanity* ‘ті, хто безпосередньо втікає від найгіршого в людському суспільстві’ замість слова *migrants* [89: URL]. Усі ці вирази створені за допомогою описового перифразу та допомагають встановити спільний зв'язок з аудиторією та позначити цих людей як тих, хто потребує допомоги, і таким чином виконують кооперативну функцію.

Поруч із цим, Б. Джонсон використовує евфемізми для опису осіб, які стикаються з економічною нестабільністю та фінансовими труднощами. Наприклад, у своєму зверненні він зазначає: *I accept that these people – whether 600 or one thousand – are in search of a better life; the opportunities that the United Kingdom provides and the hope of a fresh start* [89: URL]. Отже, замість некоректного виразу *the poor* ‘бідні люди’, прем'єр-міністр використовує евфемістичний вислів *people in search of a better life*, який створений шляхом описового перефразування та переносу значення. Цей евфемізм дозволяє прем'єр-міністрові виразити свою підтримку тим, хто опинився в складному становищі, висловити співчуття та повагу до них та викликати прихильність та довіру серед аудиторії, тим самим виконуючи кооперативну функцію.

Водночас інший спосіб пом'якшення *the vulnerable* ‘вразливі’, створений шляхом перефразування, є більш поширеним способом заміни слова *the poor* ‘бідні’ в промовах політика [89: URL]. Беручи до уваги те, як часто використовується цей евфемізм, можна припустити, що прем'єр-міністр намагається зробити повідомлення для слухачів менш грубим і підвищити соціальний статус осіб, які імігрували в Британію.

Окрім того, британський політик використовує евфемізми для позначення індивідумів інших рас та національностей. Так, Борис Джонсон вживає евфемізм *Jewish* замість *Jews* та *the South Asians* замість архаїчного терміну *Oriental*, який вважається образливим для цих етнічних груп [89: URL]. Перераховані евфемізми створені шляхом

перифразу та виконують, передусім, з метою запобігання конфліктам у комунікації з такими особами.

Політик використовує евфемістичні терміни для опису людей з фізичними обмеженнями, що виконують подібні функції. Він у своєму листі до Кабінету міністрів наголошує на необхідності заміни некоректних виразів *invalidity* ‘інвалідність’ на *disability* ‘обмежена дієздатність’, а *invalid, handicapped* ‘інвалід’ чи *cripple* ‘каліка’, на користь виразу *disabled people* ‘особа з обмеженою дієздатністю’. Ці евфемізми також створюються за допомогою перифразу та виконують схожі функції, спрямовані на збереження гідності осіб, що входять до даної групи [91: URL]. Вищезазначені евфемізми створюються шляхом перифразування під час використання прийому перенесення значень.

Водночас, разом з Борисом Джонсоном, інший високопосадовець Великобританії, міністр охорони навколишнього середовища Джордж Юстіс, використовує альтернативний спосіб виразу в своєму коментарі стосовно неприємної ситуації, що стосується ізраїльської міністерки, яка не змогла взяти участь у Конференції ООН щодо зміни клімату через свою фізичну обмеженість. Юстіс висловився так: “*What would normally happen in this situation is that Israel would have communicated that they had that particular need for their minister*” [92: URL].

Так, політик перефразував вислів *disability* ‘обмежена дієздатність’ як *particular need* ‘особлива потреба’. Такий евфемізм дозволяє політику висловитися ввічливо, звертаючи увагу на потребу, а не підкреслюючи обмеження у русі, які можуть стосуватися таких осіб. У той же час, Борис Джонсон оцінив цю ситуацію як *learning opportunity for all of us in the importance of accessibility for all* [92: URL]. Вираз *accessibility for all* ‘доступність для всіх’ створений шляхом узагальнення та виступає як заміна терміну *accessibility for disabled people* [92: URL]. За допомогою цих евфемізмів Джонсон використовує прийом позитивних узагальнень.

У ході свого виступу на Генеральній Асамблеї ООН у 2021 році, Борис Джонсон наголошував на тому, що: “*today’s workforce, and the next generation of green collar workers, will have the extra satisfaction of knowing that they’re not only doing something useful and well remunerated, providing green energy, but also helping to save the planet of the same time*” [90: URL]. Це використання евфемізму *green collar workers* ‘працівники, зайняті у природоохоронній галузі економіки’ дозволяє політику уникнути дискримінації працівників, зайнятих у галузі, яка інколи є менше оплачуваною та менше популярною в суспільстві.

При цьому, використовуючи саме такий термін, як *green collar workers*, сформований шляхом фразеологізації, політик підвищує престиж усіх професій, пов'язаних із природоохороною. Цей евфемізм, можна вважати, сприяє підвищенню етичних стандартів та сприяє співробітництву. Британський політик прагне розширити свою аудиторію та запобігти дискримінації серед робітників. Таким чином, у даному випадку використовується прийом позитивних узагальнень.

Тереза Мей, 76-та прем'єр-міністерка Великої Британії, акцентує увагу в своїх промовах на питаннях етнічної і расової дискримінації, а також на дискримінації осіб, які мають ментальні, фізичні та фінансові проблеми. Так, під час своєї промови на щорічному засіданні Комісії з благодійності, міністерка вжила наступні евфемістичні вирази: *suffer from mental health problems* ‘страждати на проблеми психічного здоров'я’, *diagnosable condition* ‘стан, який можна діагностувати’, *behavioural disorders* ‘поведінкові розлади’, замість образливих слів, таких як *mad, insane, lunatic* ‘божевільний’ [93: URL]. За допомогою евфемізації, Терезі Мей вдалося уникнути образи тих, хто має проблеми з психічним здоров'ям, а також встановити з ними ефективний комунікативний зв'язок.

Аналізуючи виступи відомих британських політиків, ми прийшли до висновку, що згадані політичні лідери активно виражають свою підтримку

соціальним верствам населення, які найчастіше стикаються з дискримінацією та порушеннями їх прав. Так, нинішні британські політики особливу увагу приділяють питанням, пов'язаним з людьми з обмеженими фізичними можливостями, проблемами з ментальним здоров'ям, літніми людьми, омобами з низьким рівнем доходів, індивідів різних робочих професій, а також представників різних національних чи расових груп, які можуть стикатися з упередженнями.

У той же час, евфемізми у виступах сучасних британських політиків з проблем соціального характеру створюються за допомогою таких прийомів, як евфемістичне або описове перефразування, метафоризація та узагальнення (генералізація). Більше того, номінація цих соціальних проблем найчастіше послуговується кооперативною та елевативною функціями евфемізмів, що сприяє покращенню комунікації та допомагає політикам завоювати підтримку від широкого спектру суспільства.

Серед популярних прийомів впливу, які використовують британські політики, можна відзначити прийом перенесення та прийом позитивних узагальнень. Увага до цих соціальних верств начелення зазвичай пов'язана з передвиборчими кампаніями або спадом популярності політика, спричиненим критичними оцінками діяльності представників цих груп.

Висновки до розділу 2

1. Аналіз виступів показує, що евфемістика має прагматичну спрямованість і застосовується для приховування неприємних реальностей, подій, негативних аспектів зовнішньої та внутрішньої політики та спроби підкреслити себе чи своїх союзників у кращому світлі.

Використання евфемізмів у сфері економіки дає політикам можливість демонструвати переваги країни на ринку або затуляти наслідки економічної кризи. У дипломатичних розмовах це спрямовано на позитивне ставлення держави до населення інших країн, у військовому дискурсі — відмову від мотивації країни щодо військових втручань, у соціальній сфері — уникаючи образливих висловлювань про расові та гендерні меншини та людей із невігідним соціальним статусом.

2. Дослідження промов політичних діячів свідчить про те, що американські та британські лідери використовують схожі евфемістичні терміни у своїх виступах. Це явище може бути пояснене декількома факторами, включаючи:

1) Рівні лінгвістичні передумови, пов'язані з використанням евфемістичних висловів у загальному мовленні;

2) Рівноправність двох країн на світовій економічній, дипломатичній та військовій аренах;

3) Подібні проблеми в соціальній сфері, пов'язані з імміграцією та зміною культурного фону країни.

3. Аналіз виступів показує, що евфемізація переважно реалізується через засоби лексики та має різноманітні форми вираження. Це

підтверджує, що політики намагаються не лише маскувати неприємні факти та уникати прямого висловлювання, але й усвідомлено спрямовують увагу громадян на конкретний евфемістичний термін. Аналізуючи виступи прем'єр-міністрів Великої Британії, можна зробити висновок, що у соціально-економічній сфері британські політики часто використовують евфемізми для створення позитивного іміджу, отримання підтримки та збереження свого авторитету.

Під час аналізу виступів було помічено вплив сучасних тенденцій до політкоректності, оскільки політики замінюють на більш позитивні або нейтральні евфемізми ті слова та вирази, які можуть образити почуття гідності певних верств населення.

Британські політики приділяють особливу увагу найбільш вразливим групам населення, таким як літні люди, особи із фізичними та психічними обмеженнями, представники етнічних та расових меншин, особи, які обирають менш популярні професії, люди з низьким рівнем доходу або мігранти. Вирішення проблем, з якими зіштовхуються ці вразливі до дискримінації та економічних труднощі особи, а також використання евфемізмів для вираження поваги до їхньої гідності, обумовлено бажанням політиків не лише здобути підтримку від представників цих верств населення, але й в цілому завоювати прихильність суспільства.

РОЗДІЛ 3. СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ПОЛІТКОРЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ

3.1. Основні перекладацькі трансформації та прийоми, що використовуються при передачі політкоректної лексики

Переклад політично-коректних термінів у спеціалізованих текстах є завданням, яке становить виклик. Щоб зрозуміти та вдало перекласти ці терміни та аббревіатури, перекладачеві необхідно мати глибоке розуміння тематики, що стосується конкретного письмового чи усного тексту, в якому вони використовуються.

Політично-коректна термінологія має великий обсяг, оскільки включає в себе терміни з різних суміжних галузей, таких як юридична, космічна, військова, економічна і багато інших. Це робить завдання перекладу цих аббревіатур ще більш вимогливим. Контекст тексту може надати вказівки щодо тематики конкретної аббревіатури, але у деяких політичних текстах можуть зустрічатися терміни з різних галузей.

Стратегія перекладу політично-коректних термінів полягає в забезпеченні адекватного перекладу цих термінів у контексті політичного тексту. Особливо, коли поняття, яке приховується за допомогою політично-коректного терміну або аббревіатури, є незнайомим перекладачу. Основною метою є забезпечення отримання адекватного перекладу всього тексту. [4]. Основні кроки у роботі з термінами та їх перекладом у контексті включають:

- 1) Розуміння тексту на іншій мові.
- 2) Визначення невідомого політкоректного терміну.
- 3) Розшифровка одиниці політкоректної лексики.
- 4) Переклад повного терміну політично коректної лексики.
- 5) Перекодування повного терміну політично коректної лексики на мову перекладу [4].

Вищенаведені кроки можна розширити, враховуючи тематику та особливості текстів політичного спрямування, які характеризуються загальнодоступністю та здатністю впливати на громадськість. Сучасний вплив на читача часто здійснюється через Інтернет. Тому важливо користуватись ресурсами Інтернету під час перекладу політично коректної лексики.

Наприклад, на третьому кроці перекладу, коли потрібно розшифрувати термін чи скорочення політично коректної лексики, перекладач може використати контекст та ввести його в пошуковик для ознайомлення з використанням терміна у текстах схожої тематики. Додатково, можна скористатися спеціалізованими одномовними та двомовними словниками скорочень.

На четвертому кроці потрібно здійснити пошук в Інтернеті та застосувати принцип частотності для визначення найбільш актуального еквівалента на даний момент. Це ґрунтується на принципі, що слово або фраза, які зустрічаються частіше та мають більше посилань, є більш актуальними на сьогодні [7].

Отже, у випадку перекладу політично коректної лексики з англійської на українську мову найбільш поширеними способами є:

- 1) використання відповідного українського скорочення;
- 2) використання транслітерації як засобу перекладу.;
- 3) використання транскрипції;
- 4) описовий переклад.

Крім того, у випадках, коли виникає виклик перекладу одиниць чи скорочень, які не мають еквівалентів у міжнародній лексиці, перекладачеві рекомендується використовувати певні стратегії та скласти алгоритм, який спростить завдання у роботі з такими складними мовними явищами, як політкоректні одиниці та скорочення.

Для успішного перекладу текстів у політичній сфері, в тому числі політично коректних термінів різного роду, потрібно ознайомитися з ключовими принципами та методами перекладу. Існує чотири основні стратегії перекладу політично коректних термінів у політичному контексті, які можна розглянути.

Ми розглянули найбільш поширені стратегії перекладу політкоректних одиниць з англомовних політичних текстів на українську мову. За даними отриманої статистики, найчастіше застосовувалися такі стратегії: транслітерація (35% випадків перекладу); описовий переклад (28% випадків перекладу); використання повного еквівалента (25% випадків перекладу); транскрипція (12% випадків перекладу).

Рисунок 3.1. Частота вживання перекладацьких стратегій, використаних при перекладі політичних текстів із англійської мови на українську мову

Співвідношення частотності вживання перекладацьких стратегій, що були використані при перекладі політкоректних одиниць англомовних політичних текстів українською мовою, представлено на *рисунку 3.1.*

Отже, вибір того чи іншого способу передачі політкоректних одиниць українською мовою залежить від багатьох чинників, у тому числі від структури одиниці політкоректної лексики чи скорочення, традицій адаптації певних груп політкоректних одиниць. Особливі труднощі становлять випадки перекладу політкоректних одиниць політичного дискурсу, що не мають еквівалентів у міжнародній та політичній лексиці.

Таким чином, аналізуючи приклади політкоректних термінів із зазначених уривків, було розглянуто різні методи перекладу політкоректних термінів у текстах англійською мовою з політичною тематикою. Важливо підкреслити, що переклад політкоректних термінів потребує уважного врахування контексту та можливих різновидів значень слів, а кожен випадок потребує індивідуального підходу. Також важливо враховувати, що англійські тексти політичного змісту мають широкий спектр адресатів, а головною метою перекладу політичних текстів є забезпечення їх зрозуміння широким колом читачів.

Цей спосіб передбачає наявність одиниці політкоректної лексики у мові перекладу. Найкраще, коли це одиниця, що вже утвердилася в мові.

У випадках, коли у мові перекладу відсутній ідентичний або схожий еквівалент, цей метод не є оптимальним. Однак у сучасній українській мові існує значна кількість термінів, у тому числі політкоректних, які були запозичені з англійської та інших міжнародних мов і це може спростити пошук відповідного еквівалента.

В ході аналізу фактичного матеріалу ми звернули увагу на наявність в промовах американських президентів значної кількості одиниць політкоректної лексики, що зумовлено великою роллю англійських країн, що історично склалася, на світовій геополітичній арені та англійської мови як мови міжнародної. Наведемо приклади одиниць політкоректної лексики:

INGO (International Non-Governmental Organisation) – МНО (міжнародна неурядова організація);

EMU (Economic and Monetary Union) – ЕВС (Економічний і валютний союз);

IAEA (International Atomic Energy Agency) – МАГАТЕ (Міжнародна агенція з атомної енергетики);

WHO (World Health Organization) – ВООЗ (Всесвітня організація охорони здоров'я);

IMF (International Monetary Fund) – МВФ (Міжнародний валютний фонд);

OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development) – ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку).

Розглянемо таку одиницю політичного дискурсу, як “ISIS”:

We are committed to the enduring defeat of ISIS and al Qaeda, a political solution to the Syrian conflict in line with United Nations Security Council Resolution 2254, and the removal of all Iranian-led forces in Syria.

Дана фраза описує спосіб перекладу скороченого виразу *ISIS*, який розшифровується як "Islamic State of Iraq and the Levant". Щодо перекладу цієї політкоректної одиниці, підходом є використання еквіваленту. Для "Islamic State of Iraq and the Levant" в українській мові існує відповідний варіант "Ісламська держава Іраку і Леванту", який може бути також умовно скорочено у вигляді "ІДІЛ".

Розглянемо наступний приклад політичного тексту із застосуванням політкоректної лексики:

Mr Corbyn - along with the leaders of the SNP and the Liberal Democrats - is set to boycott the state dinner.

У цьому відрізку тексту перше скорочення представлене як композиційна одиниця, утворена за допомогою зменшення слова *Mr* - *Mister*. Українською мовою для цього часто використовується слово ‘пан’,

яке також скорочується до ‘п.’. При використанні цього методу важливо шукати відповідники у словниках, а при потребі - у спеціалізованих джерелах. Навіть якщо перекладачеві відомий переклад політкоректної лексики, варто перевірити його у словнику для підтвердження точності.

Розглянемо наступний приклад політичного тексту із застосуванням політкоректної лексики:

The acting defense secretary has also been in contact with national security adviser John Bolton, Chairman of the Joint Chiefs of Staff Joseph Dunford, the commander of the US Navy's Indo-Pacific Command, Adm. Philip Davidson, and Gen. Joseph Votel, the head of US Central Command.

У текстовому уривку вище розглядаються дві політкоректні лексичні одиниці, що вказують на військові звання у формі звертання. Вони є скороченнями, утвореними з використанням прийому апокопи: “Adm.” та “Gen.”. Повні форми цих скорочень - “*admiral*” та “*general*”, мають відповідний переклад українською мовою як “адмірал” та “генерал” у політичній термінології. Зазначено, що в українській мові вони не мають усталеної скороченої форми.

Також, скорочення *US* є ініціальною одиницею та позначає назву країни, розшифровується як *United States*. Її особливість полягає у тому, що українськомовний варіант еквівалентний більш повній формі цього скорочення “*USA*” (*United States of America*). Так, одиниці політкоректної лексики “*US*” та “*USA*” українською мовою перекладаються як ‘США (Сполучені Штати Америки)’.

У випадках, коли відповідний еквівалент в мові перекладу відсутній, необхідно використовувати описовий спосіб перекладу.

При перекладі політичних текстів цей метод застосовується часто через відсутність багатьох англомовних понять у політичному дискурсі української мови. Це зумовлено різницею у державному устрої країн як у політичній, так і в суміжних сферах. Крім того, описовий переклад

необхідний для відтворення сенсу нових понять, які ще не мають в українській мові утвердженого еквівалента.

Іншою причиною відсутності політкоректного відповідника може бути рідкісне використання певного терміна, в такому випадку немає необхідності формувати його скорочену версію. Цільовими прикладами використання цього методу можна зазначити такі ситуації:

SHAPE (*Supreme Headquarters, Allied Powers in Europe*) – Штаб верховного головнокомандувача об'єднаними збройними силами НАТО в Європі;

NBC (*National Broadcasting Company*) – Національна мовна компанія (одна з трьох найбільших телерадіомовних компаній США);

AFSATCOM (*Air Force Satellite Communications*) – супутникова система зв'язку ВПС;

ACDA (*Arms Control and Disarmament Agency*) – Управління з контролю за озброєннями та роззброєнням.

Під час перекладу політкоректного скорочення *CNN* утворюється немотивоване слово 'Сі-ен-ен'. Зважаючи на його немотивований характер, у тексті доцільно додати описовий переклад. Потреба в описовому перекладі виникає лише при першому згадуванні терміну; у подальших випадках використання слова в тексті допускає відсутність опису. Таким чином, у вищезазначеному фрагменті це поняття можна перекласти як '...як повідомляє служба новин Сі-ен-ен'

Поглянемо на інше скорочення - *PM*. Аббревіатура *PM* є ініціальною одиницею та позначає посаду *prime minister*. У політичному словнику української мови відповідником для нього є 'прем'єр-міністр'. Так само, як і в численних аналогічних випадках, скорочена форма 'ПМ' майже не використовується в українській політичній термінології, а в політичних текстах зазвичай використовується 'прем'єр'.

Розглянемо наступний приклад політичного тексту із застосуванням політкоректної лексики:

Diehard Tory MPs and the DUP showed no sign of switching to back Mrs May's plan, and instead kept up their attacks on it.

Першим скороченням у зазначеному уривку постає ініціальна одиниця “MP”. Еквівалентом її повної форми “*Member of Parliament*” в українській політичній термінології є відповідник «член парламенту», що не має скороченої форми. При цьому, якщо в тексті йтиметься про Україну, як у прикладі: *The Ukrainian Justice Ministry and MPs have prepared separate bills that...*, то зазначену одиницю слід перекладати як ‘депутат Верховної Ради’.

У поданому уривку зустрічається скорочення *DUP*, яке належить до ініціальних одиниць. Переклад цього терміну українською мовою вимагає описового варіанту, оскільки в українській політичній термінології відсутнє стандартне скорочення для цієї конкретної одиниці. Оскільки повна форма цієї політкоректної одиниці - *Democratic Unionist Party*, її можна перекласти як ‘Демократична Юніоністська партія’.

Розглянемо переклад кількох політичних термінів з англійської мови на прикладі уривків з політичних текстів:

"It is a dangerous decision," Democratic Rep. Brendan Boyle of Pennsylvania, one of the sponsors of the No Assistance for Assad Act, told CNN.

We are committed to the enduring defeat of ISIS and al Qaeda, a political solution to the Syrian conflict in line with United Nations Security Council Resolution 2254, and the removal of all Iranian-led forces in Syria.

Скорочення *Rep.* є результатом апокопи, яка утворюється для скорочення слова *Representative* до його коротшої форми. Ця скорочена форма використовується в словосполученні *Democratic Rep.*. Оскільки українській мові відсутня усталена скорочена форма слова ‘представник’,

еквівалентним перекладом цього словосполучення може бути ‘представник Демократичної партії’.

Розглянемо наступний приклад політичного тексту із застосуванням політкоректної лексики:

Mr Corbyn - along with the leaders of the SNP and the Liberal Democrats - is set to boycott the state dinner.

Розглянемо буквену одиницю ініціального типу *UNSCR*. У цьому випадку у наведеному вище уривку вказана і повна форма одиниці політкоректної лексики *United Nations Security Council Resolution*.

В українськомовній політичній лексиці немає відповідного еквівалента для одиниці політкоректної лексики *UNSCR*. У зв'язку з цим виникає необхідність використовувати метод описового перекладу. Так, найбільш відповідним перекладом для *UNSCR* є ‘Резолюція Ради Безпеки ООН’.

Розглянемо буквену одиницю *SNP*. Вона розшифровується як *Scottish National Party* та позначає назву однієї з політичних партій у Великій Британії. У наведеному випадку, позаяк в україномовній політичній термінології відсутній відповідний еквівалент, при відтворенні оригінального значення може бути рекомендовано використання описового перекладу: ‘Шотландська національна партія’.

Розглянемо наступний приклад політичного тексту із застосуванням політкоректної лексики:

The President heaped praise on a recent leadership race offer from Mr Hunt to significantly increase UK defence spending to well above the two per cent minimum Nato target if he becomes PM. Mr Trump said: “I think that’s great. I love it”.

У даному прикладі наведено три одиниці політкоректної лексики. Перший термін - це скорочення ініціалів *UK*, що позначає назву країни та має розшифровку *United Kingdom*. В українській політичній термінології

існує варіант еквівалента ‘*Об'єднане Королівство*’, але він застосовується не так часто.

Стандартним еквівалентом українськомовної політичної лексики є слово «Великобританія». Водночас, варіант ‘*Об'єднане Королівство*’ використовується як еквівалент для більш повних форм даного скорочення, а саме *UKGBNI* або *UKOGBANI* (*United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland*). На відміну від скорочення ‘ВБ’, в українських політичних текстах частіше використовується термін ‘Британія’.

Транслітерація - це процес переведення літерного складу слова з однієї мови на іншу. При перекладі політичних термінів за допомогою цього методу перекладач створює нове слово у мові, на яку здійснюється переклад. Наприклад, це може застосовуватися до таких термінів політичної коректності, як:

UNESCO (*UN Educational Scientific and Cultural Organization*) – ЮНЕСКО (Організація Об'єднаних Націй із питань освіти, науки і культури);

NATO (*North-Atlantic Treaty Organization*) – НАТО (Організація Північноатлантичного договору);

INTERPOL (*International Criminal Police Organization*) – Інтерпол (Міжнародна організація кримінальної поліції);

NASA (*National Aeronautics and Space Administration*) – НАСА (Національне управління з аеронавтики та дослідження космічного простору);

FAO (*Food and Agriculture Organization*) – ФАО (Продовольча та сільськогосподарська організація ООН) і т. ін.

Транскрибування представляє собою процес передачі звуків іншомовного слова засобами мови перекладу. Цей метод досить схожий на транслітерацію. У перекладі політичних текстів використання методу

транскрибування часто спостерігається при передачі назв ЗМІ та медіапорталів. Приклади використання транскрибування включають такі терміни політичної коректності, як:

CNN (Cable News Network) – Сі-Ен-Ен (кабельна мережа новин);

BBC (British Broadcasting Corporation) – Бі-бі-сі (Британська мовна корпорація);

ARHAZ (aircraft proximity hazards assessment panel) – АФАЗ (прибори оцінки можливого ризику).

Існує певна неоднозначність у визначенні того, які терміни вимагають детального опису для перекладу та які можна передати за допомогою транскрипції чи транслітерації. Внаслідок цього перекладачеві потрібно вибирати підхід для кожного випадку окремо, керуючись його особливостями.

Слово "CNN" є буквеною одиницею ініціального типу, що розшифровується як "Cable News Network". У зазначеному випадку найбільш релевантним методом перекладу є метод транскрипції.

Скорочення "Nato" є альтернативним варіантом написання акроніму "NATO". Він позначає міжнародну військову організацію з повною формою North-Atlantic Treaty Organization.

Для перекладу даної одиниці політкоректної лексики українською традиційно використовується такий метод, як транскрипція. Таким чином, утворюється немотивоване слово «НАТО», яке в деяких випадках може супроводжуватися описовим перекладом «Північноатлантичний союз».

3.2. Шляхи відтворення політкоректної лексики

Політична промова, виголошена публічно, є офіційним виступом політика-оратора, що реалізується переважно в монологічній формі за присутності достатньо великої й організованої аудиторії. Виголошення політичної промови є усним монологічним виступом значущої з

політичної точки зору людини перед групою однодумців або зацікавлених осіб, для якого притаманним постає наділеність задумом, структурно-композиційна та змістовна завершеність, настанова на здійснення впливу й цілеспрямованість тощо [7].

Локус презентації публічного політичного виступу може бути представлений з'їздами, мітингами, конференціями та прес-конференціями, а в жанровому аспекті здатен реалізуватися в дипломатичних заявах, парламентських промовах, президентських посланнях, адресатом яких є народ чи уряд, тощо. Із академічною промовою промову політичну розмежовує публічність її виголошення, а також адресованість непідготовленій аудиторії, масовому реципієнтові. Окрім того, відмінною постає й глобальна мета дискурсу політичного красномовства. Так, зокрема, якщо жанри академічного дискурсу скеровані на передачу або обмін науковим знанням, то в політичному дискурсі головною метою кожного із жанрів, включно з політичною промовою, постає маніпулювання реципієнтом, який сприймається як потенційний виборець [8].

Публічна політична промова характеризується такими провідними особливостями:

1. Авторство тексту політичної публічної промови та його оформлення виконується спеціально навченою людиною – спічрайтером. Проте тоді, коли промову настає час виголошувати, здійснюється перекладання зазначеної відповідальності на політика, оскільки в політичному дискурсі висловлювання є рівноцінним політичній дії.

2. Для політичних промов особливо значущою постає їх доступність. Якщо промові ця ознака притаманна, таким чином реалізується стратегія спрямування продукту політичної комунікації відносно масового адресата. Відповідно, від авторів тексту промови та політика, що її виголошуватиме, вимагається досягнення зрозумілості меседжів, закладених до структури

промови, для всіх членів певної лінгвокультурної спільноти. Частотним постає також включення до фрагментів політичних виступів прихованих інформаційних кодів, які здатні сприймати й дешифрувати лише представники вузького кола фахівців, що дозволяє розглядати політичну промову як жанр, наділений ознаками езотеричності.

3. Попри те, що первинно промова є монологічною за своєю формою, вона спрямована на реципієнта та уможливорює діалог із ним.

4. Політична промова складається у відповідності до правил та норм побудови, проте автор та оратор (якщо це не одна й та сама особа) здатні до привнесення творчої складової, що формується за допомогою використання мовних засобів виразності. Така додаткова обробка дозволяє надати промові унікальності та розширити можливості впливу на аудиторію [2].

При плануванні виголошення політичної промови слід враховувати широкий політико-соціальний та культурний контекст, який детермінує не лише концептуальний зміст, а й способи вербалізації смислів у мові. Політичний дискурс неминуче відбиває всі результати історико-культурної еволюції суспільства на даний момент [5].

Йдеться про актуальність явищ і подій, їх причинно-наслідкові зв'язки як на глобальному рівні, так і на рівні регіональних та національних спільнот. Крім того, контекст включає цінності, які існують у суспільстві в конкретний період його розвитку та визначають позитивну чи негативну значимість об'єктів навколишнього світу для людини, соціальної групи, суспільства загалом, залучених до сфери людської життєдіяльності, інтересів та потреб, соціальних відносин [4].

Як правило, політичні виступи з міжнародних питань, інавгураційні промови, які мають формальний характер, транслуються на широкі аудиторії по всьому світу, тоді як послання до конгресу, парламенту. У той же час, промови на мітингах і з'їздах можуть характеризуватись

відхиленнями від строго формального реєстру у бік нестрого формального і навіть політкоректного [2].

Формальний реєстр передбачає підготовленість публічного виступу, його фактуальний характер, експлікативність, неемоційність. Оратор і реципієнт знаходяться на чітко визначених комунікативних позиціях, їх особистісні статуси в даній ситуації політичного спілкування чітко визначені.

Формальний реєстр має два різновиди – інтенсивно-формальний та неінтенсивно-формальний. До інтенсивно-формального реєстру можна віднести виступи, які регламентуються офіційною ситуацією політичного спілкування. Строго формальний характер, зазвичай, носять громадські політичні виступи інформаційного жанру. Неінтенсивно-формальний реєстр може бути представлений виступом всіх жанрів публічного політичного дискурсу: інформаційним, переконливим, призовним, жанром-виправданям (покаянням) [4].

Виступ не суворо формального реєстру, за всієї формальності ситуації, де він виголошується, допускає відступ у бік політкоректного реєстру. Наприклад, передвиборний виступ кандидата, що належить до переконливого жанру, в англо-американській політичній традиції зазвичай будується з навмисними відступами від формального дискурсу. Головну роль при цьому відіграє намір оратора переконати слухача в правильності обраної стратегії в певній ситуації, що супроводжується прагненням інформувати його про політичну ситуацію, що склалася, про свою позицію і закликати його стати на свій бік. Прагматика переконання може виявлятися у диктемах-звинуваченнях, викриттях, вердиктах, осміяннях (у диктемах оцінного, фактуально-оцінного типів), у яких реалізуються відповідні мовні акти. На тлі офіційно-ділової та нейтральної лексики ефект експресивності тексту політичної мови може досягатися вживанням книжкової лексики у функції епітетів, а також гіпербол та цитування [2].

Публічний політичний виступ політкоректного реєстру може існувати як в інтенсивно-політкоректному, так і в неінтенсивно-політкоректному форматах. Політкоректний характер виступу, як і рівень інтенсивності політкоректності, може бути результатом навмисної стилізації тексту з метою надання промові виразності, переконливості та емоційності. Неінтенсивно-політкоректний виступ найчастіше емоційно відрізняється стилістично змішаним лексичним складом з вираженим розмовним компонентом, структурами, властивими розмовному мовленню, численними зверненнями до аудиторії [8].

Ступінь інтенсивності політкоректності в тексті публічного політичного виступу може бути ще вищою. Відступаючи від офіційних канонів формального дискурсу, політик прагне наблизитися до мови народу, завоювати довіру аудиторії. Диктеми з промови переконливо-закликового жанру містять експресивну розмовну та знижену лексику, граматичні форми, властиві розмовній мові. Переконання та заклик реалізуються у прямих політкоректних зверненнях до аудиторії.

Розглянемо докладніше особливості використання політичної коректності в публічному політичному дискурсі на прикладі англомовної політичної риторики відомих світових лідерів – президента США Джо Байдена, колишнього прем'єр-міністра Великої Британії Бориса Джонсона та чинного очільника канадського уряду Джастіна Трюдо. Виступи цих політиків є цікавими як відносно вивчення глобальних проблем сучасності, так і в аспекті дослідження ролі та можливостей мови як засобу впливу на свідомість людини.

Творча трансформація політкоректного мовлення завжди спричинена конкретними стилістичними завданнями. Оскільки розмовні вирази в мовленні політиків зазвичай тяжіють до виконання функційності образних одиниць, «послугування ними асоційоване із певними художньо-

виразними настановами або набуттям ними того чи іншого емоційного забарвлення» [4].

Натомість використання політкоректного мовлення як засобу формування експресивності в текстах політичної комунікації стає стратегією стилістичного увиразнення політичного мовлення, адже політкоректна лексика наділена «цілою низкою властивостей, завдяки яким вона набуває статусності одного із найяскравіших художньо-образних інструментаріїв мови» [6]. Для більшості розмовних слів та словосполучень у мовленні Джо Байдена характерним є виконання емотивної функції, оскільки вони не лише номінують певні явища, але й паралельно здійснюють їх оцінювання.

Дослідження широкого трансформаційного потенціалу, що ним наділені засоби політкоректного мовлення, якими послуговується Джо Байден у своїх політичних промовах, характеризуються постійним оновленням власного компонентного складу, наявністю формальних та структурних видозмін унаслідок впливу історичних процесів, екстралінгвістичних чинників та розвитку мовної системи – з одного боку, а також модифікаціями розмовної лексики відповідно до тематики тієї чи іншої публічної промови – з іншої. Так само слід зауважити, що твердження стосовно стійкості (постійності) компонентного складу та структурної цілості засобів політкоректного мовлення як діалектичної єдності константного та варіантного складників наразі спростовують твердження стосовно незмінності структури цих одиниць.

Розглянемо особливості політичної коректності в політичному мовленні президента Джо Байдена під час спільної з Володимиром Зеленським прес-конференції в Білому домі. Так, зокрема, оцінюючи дії США на початковому етапі повномасштабного вторгнення РФ до України, Байден наголошує: *“And as I said when Putin rolled his tanks into Ukraine in February: American – American people are prepared to have us stand up to*

bullies, stand up for freedom” [14]. Мовлення американського лідера відрізняється використанням слова *bullies*, яке можна вважати словниковим виразом просторічної лексики. Відповідником цієї лексеми в українській мові постає слово *негідники*.

Американський лідер у цьому випадку задля експресивізації власного мовлення та виведення його за межі формального реєстру послуговується лексикою, що виходить за межі літературної норми. Слово *bullies* використане в наведеному контексті описує дії російських військ, що вторглися до іншої країни, тому вживання розмовного виразу американським лідером виявляється доцільним. Висловлюючись подібним чином, Джо Байден виражає своє обурення стосовно дій РФ та одночасно надає підтримку українському президентові та народу від імені всього американського народу у їхній боротьбі з загрозою.

Наступний приклад використання зниженої лексики як засобу переходу до політкоректного реєстру спостерігаємо в такому висловлюванні президента Байдена: *This guy – (points to President Zelenskyu) – has in his — to his very soul is who he says he is. It’s clear who he is* [14]. В цьому випадку Байден називає свого колегу – президента Зеленського, просторічною лексемою *guy*, відповідником якої в українській мові зазвичай постає слово *хлопець*.

Просторічну лексему *guy* вжито президентом США у повній відповідності до американських традицій спілкування, де за роки перебування в активному мовленнєвому обігу зазначене слово набуло практично нейтральної конотації та можливості використовуватися в усіх дискурсах, у тому числі й у дипломатичному. Окрім того, залучення лексеми *guy* цілком може розцінюватися як форма доброзичливого звертання старшої людини до молодшої, що у випадку із прес-конференцією Байдена та Зеленського є цілком релевантним.

Так само послуговується можливостями політичної коректності й колишній британський прем'єр-міністр Борис Джонсон. Звернімо увагу, зокрема, на фразу, із якої він розпочав свою прощальну промову на посаді: *Well this is it folks* [10]. Подібна форма звернення до реципієнтів політичної промови, представлена використанням таких політкоректних елементів мовлення, як лексеми *well* та *folks*, покликана передати переживання очільника уряду перед відставкою та продемонструвати його відкритість усім реципієнтам аналізованого висловлювання. Лексема *well* постає яскравим свідченням наближеності виголошеної Джонсоном промови до розмовного мовлення, адже зазвичай у протокольних промовах подібні елементи опускаються. Так само спостерігаємо відхід від етикетних норм виголошення промов і при застосуванні лексеми *folks*, адже таким чином Борис Джонсон скорочує дистанцію між собою та пересічними британцями, а також усіма слухачами його прощальної промови, наголошуючи на тому, що він потребує довіри з боку суспільства, адже сам є його членом.

Байден використовує політичну коректність як засіб зменшення відстані між ним та особою, з якою спілкується. Відповідаючи на питання одного з журналістів, американський лідер вказує: *Let me be straight forward with you here. Look, the fact is that it's important to remember that before Russia invaded, we had dedicated an enormous amount of security assistance to Ukraine* [14].

В зазначеному випадку увагу привертає наступний фрагмент: *Let me be straight forward with you here*, який Джо Байден використовує, щоб підкреслити свою спрямованість на встановлення людського зв'язку у цьому діалозі з представником ЗМІ. Він намагається продемонструвати, що це не ще одне формальне питання на прес-конференції, а актуалізація дійсно важливої проблеми, і цим самим надає журналістові статус

повноправного учасника розмови, так само важливого, як і світові лідери, присутні на заході.

У будь-якій мові фразеологізми є невичерпним джерелом мовної експресії, що завжди було доступним для послугування з боку політиків. Стійкий розвиток фразеології в мові є результатом постійних трансформацій у політиці, культурі та соціальному житті. Цей процес сприяє появі нових висловлювань, які відзначаються яскравістю та емоційністю в передачі ідей.

До числа варіантів, представлених структурно-семантичними видозмінами, характерними для фразеологічних одиниць у текстах політичних виступів Джо Байдена, можна віднести: заміну одного або кількох компонентів, розширення або скорочення компонентного складу стійкого зворота, використання замість стверджувальної форми заперечної та навпаки, а також контамінації. Стилiстично запрограмоване відхилення від усталеної норми дозволяє освіжити структуру й семантику, притаманну фразеологічній одиниці, забезпечуючи збереження внутрішньої форми фразеологічного образу.

Джо Байден та його спічрайтери, здійснюючи перехід до політичної коректності, вдаються до індивідуально-авторського перероблення традиційних фразеологічних виразів. Подібний підхід скерований на те, аби витворити динамічну модель світу. Такий образ набуває виразної сили в контексті політичної промови та дуже часто відображає власне індивідуальне бачення, притаманне авторові чи оратору:

It doesn't mean we've ever taken our eyes off of the ball [13].

У цьому випадку спостерігаємо доповнення Джо Байденом фразеологічної одиниці *take eyes off* уточнювальним фрагментом *of the ball*, що постає привнесенням до його семантики спортивної складової, яка передає суть протистояння. До того ж, для Сполучених Штатів, де панує культ спорту і спортових змагань, апеляція президента до спортивної

фразеології є досить удалим і влучним показником близькості до народу, що дає змогу завоювати його прихильність.

Трансформовані фразеологізми представляють собою "уособлені авторські форми, які втілюють семантичні або структурно-семантичні зміни в традиційних фразеологізмах"[1]. Оказіональні значення фразеологічних виразів виникають через структурну перебудову фразеологізму в певному контексті або переосмислення стійкого словосполучення.

Складна семантична структура фразеологічних виразів дає можливість Джо Байдену та його команді для здійснення різноманітних модифікацій, залежно від контексту використання, що розширює комунікативні можливості. У різних okazіональних фразеологічних виразах, які використовуються в публічних виступах Джо Байдена, спостерігається тенденція до порушення як смислової, так і структурної стабільності, що свідчить про використання можливостей політично коректного мовлення.

Борис Джонсон використовує політичну коректність у своїх промовах шляхом невеликих змін у відомих фразеологічних виразах, які несуть ту ж саму суть. Ці відтінки виявляють високу майстерність автора промови у використанні мовних засобів для створення певного образу. Такі незначні модифікації у фразеологічних виразах служать адаптацією конкретного вислову до контексту використання:

The failure to do that is the worst Achilles heel of a president who seems to have half a dozen Achilles heel [11].

Авторські зміни у відомих висловах у промовах Бориса Джонсона завжди мають певну стилістичну мету. Трансформація фразеологізмів є одним з основних стилістичних прийомів у політичному мовленні. Вона не лише сприяє перетворенню усталених фразеологічних форм, але й допомагає удосконалювати їх виразність та образність [7].

Прийом лексичної заміни компонентів (субституції) фразеологічних виразів у публічних виступах Бориса Джонсона зумовлена його стильним підходом. Цей прийом відкриває широкі можливості стилістичної експресії.

Це один із поширених способів зміни структури та смислового наповнення фразеологізмів. Оказіональні варіанти виникають завдяки цілеспрямованій заміні одного, кількох або всіх компонентів виразу, які мають схожий смисл. У політичному мовленні спостерігається багато випадків цієї заміни, які відрізняються виразністю та естетичною насиченістю.

Лексичні заміни компонентів фразеологічних виразів часто супроводжуються формальними змінами, в яких відображаються граматичні відношення між фіксованим виразом та іншими частинами речення. Тому при аналізі лексичних змін слід звертати увагу на ці відмінності. Оказіональна перебудова включає в себе заміну лексичних елементів у фразеологічних виразах, що можуть належати до різних частин мови. Наприклад:

He was the moral compass for 2.5 million civilian employees in the executive branch of the federal government [11].

Шляхом модифікації традиційних виразів, Борис Джонсон та його команда прагнуть змінити уявлення про фразеологічні вирази. Вони ставлять перед собою завдання розширити й оновити значення виразів, надати їм новий стиль та виразність [3]. Шляхом творчого переосмислення фразеологізмів з метою досягнення художнього ефекту, ця команда посилює виразність та створює якісні зміни у вже відомих виразах. Це розширює межі індивідуально-авторської концепції, надає непересічності виразу та робить його більш помітним.

У своїх політичних виступах Борис Джонсон, прагнучи деформалізувати дискурс, активно послуговується трансформованими фразеологічними одиницями. Це один із індивідуально-авторських засобів, який використовується в текстах виступів Бориса Джонсона для підвищення емоційності та експресивності всього висловлювання:

It's the only thing that offers North Korea a place in the political sun [11].

Використання в текстах виступів Бориса Джонсона фразеологізмів стилістично дозволяє йому в процесі виголошення промови переходити з формального реєстру мовлення до політкоректного, оскільки стійкі вирази відрізняються виразністю, саме тому вони вважаються одними з найбільш яскравих засобів виразності в мові. Більшість фразеологічних зворотів, використаних Джонсоном, характеризується емотивною навантаженістю, оскільки вони не просто називають дії та явища, але й надають їм певну оцінку.

Загальноживані вирази часто зустрічаються у виступах канадського прем'єр-міністра, Джастіна Трюдо. У його промовах фразеологічні вирази використовуються з художньо-виразною метою або з метою надання авторського емоційного відтінку, що дозволяє політичному мовленню перетворитися у політично коректний стиль [8].

Одним із різновидів неформалізації публічного мовлення Джастіна Трюдо є фразеологічна алюзія. Використання цього методу трансформації структури та смислу фразеологічних виразів у мовленні прем'єр-міністра Канади пояснюється «гнучкістю у значенні усталених виразів, яка у випадкових мовленнєвих ситуаціях перетворюється на окремі складові цих висловів». [3]:

To forgive and forget when it comes to Putin regarding cyberattacks is to empower Putin, and that's exactly what he's doing [12].

У зазначеному випадку фразеологізм *to forgive and forget* є алюзією на відоме висловлювання Будди.

Розглянемо приклад наступного виступу Джастіна Трюдо, насиченого фразеологічними одиницями як засобами переведення дискурсу політичного мовлення в політкоректний регістр:

It was an honor to address the UN General Assembly this morning. We stand at an inflection point in history, and the United States is committed to working with our allies and partners to tackle the greatest challenges of our time. We will build a better future — together [12].

Наведений приклад містить у своєму складі цілу низку образних одиниць. По-перше, слід відзначити вживання фразеологізму *an inflection history*, який може бути охарактеризований як стерта метафора. Специфіка зазначеної метафори вбачається в тому, що, будучи вельми часто вживаною у текстах ЗМІ, вона почала сприйматися як спосіб описання зміни подій у світі.

Ще один фразеологізм, що може бути потрактований як стерта метафора, запозичений із дипломатичного дискурсу – *committed to working*. Використання зазначеної одиниці свідчить про узгодженість дій сторін стосовно досягнення певної мети, що є взаємно вигідною для обох із них.

This summer alone, over 100 million people and the communities they call home have been affected by extreme weather. We can't just rebuild; we have to build back better. We have to invest in climate resilience to protect our communities and work to cut carbon emissions [12].

Матеріал містить у собі покликання до авторитету, що реалізується в контексті апеляції до національної безпеки та особливостей взаємин між країнами заради вирішення проблеми клімату.

З-поміж риторичних тропів, що задіяні у структурі фразеологічного звороту в наведеному прикладі, слід виокремити епітети. Зокрема, слід зупинитися на епітеті *by extreme weather*, яким промовець послуговується, аби сказати про те, що більшість мешканців Землі стали жертвами

природної аномалії.

Важливими в процесі акцентування уваги промовця до страждань американського народу постають метафори *climate resilience* та *carbon*. Зазначені метафори, що мають значне поширення у проспектах ООН, присвячених питанням кліматичної загрози, можуть бути охарактеризовані як стерті. Джастін Трюдо послуговується ними, аби продемонструвати подібність свого політичного мислення до мислення політичних діячів більшості країн.

Отже, актуалізація політкоректного мовного реєстру в мовленні політиків постає одним із найбільш актуальних процесів сьогоденного політичного мовознавства. Кардинальні зміни, пов'язані з трансформаціями суспільно-політичних відносин, потребою в (найменуванні) нових явищ та понять, посиленням експресивних функцій мови, сприяли розширенню можливостей послугування індивідуально-авторським переосмисленням можливостей політичної коректності в текстах політичних промов.

Доречне та ненав'язливе вживання засобів політичної коректності в політичному мовленні Джо Байдена, Бориса Джонсона та Джастіна Трюдо дозволяє коротко, в образній формі передати суть висловлювання, пожвавити мову, привернути до неї увагу слухачів. Також широке послугування потенціалом політкоректного реєстру мовлення спричинене лаконічністю та наявністю у його смисловій структурі оцінності й емотивності, а також здатністю розгортатися у тексті та заощаджувати простір, який у даному виді дискурсу жорстко обмежений.

3.3 Проблеми перекладу політкоректної лексики

Виявлення гендерних відмінностей у перекладі стає особливо продуктивним завдяки порівняльному аналізу двох або більше перекладів. Цей підхід дозволяє глибше розглянути, як мовні засоби взаємодіють зі

засобами створення гендерної ідентичності. Такий аналіз дозволяє теорії перекладу виявити обмеження, які гендерний аспект накладає на використання мовних одиниць [94: 413].

Для подолання труднощів, пов'язаних з перекладом і врахуванням гендерної проблематики, необхідно провести компаративний аналіз. Ми вирішили зробити його, використовуючи політичні промови Девіда Кемерона та Терези Мей.

Девід Кемерон, колишній прем'єр-міністр Великої Британії, завжди був відомий своєю вправністю використовувати політичні евфемізми в своїх промовах. При перекладі здійсненим шляхом *калькування*, були враховані евфемізми, що включають як окремі слова, так і словосполучення: *a deficit* ‘дефіцит’ (у значенні *a shortage of funds* ‘брак коштів’), *a result* ‘результат’ (у значенні *Brexit* ‘вихід Великобританії з ЄС’), *unemployed* ‘незайняті’ (у значенні *jobless* – ‘безробітні’), *party differences* ‘партійні розбіжності’ (у значенні *party quarrels* ‘суперечки між партіями’), *really big challenges* ‘дійсно великі виклики’ (у значенні *social and economic problems* ‘соціальні та економічні проблеми’, *the will of the British people* ‘воля британського народу’ (у значенні *Brexit* ‘вихід Великобританії з ЄС’) (95: URL).

Звертаючи увагу на переклад політичних евфемізмів у виступах Девіда Кемерона, таких як *a deficit* ‘дефіцит’ (у значенні *a shortage of funds* ‘брак коштів’), *problems* ‘проблеми’ (у значенні *worklessness* ‘безробіття’), *our nation's defences* ‘оборона нашої нації’ (у значенні *our troops* ‘наші війська’) (95: URL), слід відзначити, що ми визначили їх переклад як *калькування*, а не транслітерацію або транскрипцію, або використання комбінованого методу перекладу. Це обумовлено тим, що деякі компоненти цих евфемізмів є іншомовними для обох мов, а саме для англійської та української мов (96: URL).

У своїх політичних виступах Девід Кемерон завжди уникає прямого вживання слів, пов'язаних із смертю та загибеллю. У одному з його виступів він використовував евфемізм, щоб описати це поняття. Ми вирішили перекласти його за допомогою *компенсації*: *And, of course, writing those heartbreaking letters to **the families who've lost loved ones**, is a poignant reminder of the profound scale of what these men and women give for us in the defence of our freedoms and our way of life* (95: URL) – *І, звичайно, написання надриваючих душу листів **сім'ям, які втратили своїх любих членів**, є гострим нагадуванням про великий масштаб того, що ці чоловіки та жінки роблять для нас, перебуваючи на захисті наших свобод і нашого способу життя.*

У цьому реченні англійське слово *ones* використовується як заміник для слова 'людина'. Навіть якщо немає прямого відповідника для цього слова, ми вирішили використовувати таку мовну одиницю для підкреслення родинних зв'язків між одержувачами листів і людьми, які померли під час виконання своїх службових обов'язків.

У деяких ситуаціях для максимально точного відображення суті перекладу евфемізмів, ми звертались до *модуляції*. Розглянемо речення: *I think of **the children who were languishing in the care system** and have now been adopted by loving families* (95: URL). – Я думаю про дітей, які були позбавлені батьківського піклування, але зараз потрапили у нові люблячі родини.

В останньому прикладі, англійське слово *care system* перекладено як 'система догляду', а дієслово *languish* перекладено як 'знемагати'". Ми вважаємо, що такий переклад, отриманий за допомогою *калькування*, не відображає справжнього змісту, тому ми вибрали *модуляцію*, яка передає евфемістичний характер фрази і точно виражає її значення. На нашу думку, Девід Кемерон правильно обрав цей підхід, уникаючи прямого

найменування цього поняття, таких як ‘діти-сироти’ або ‘діти з нещасливих родин’, які можуть викликати болісні асоціації.

Щодо перекладу політичних евфемізмів, прикладом використання *експлікації* є переклад слова *the frail* ‘люди зі слабким здоров'ям’ з виступу Девіда Кемерона (95: URL). В англійській мові це слово служить евфемістичною заміною для слова *the weak* ‘слабкі люди’, яке в українській мові має негативне забарвлення щодо осіб із фізичними вадами. Однак український словник пропонує кілька можливих неевфемістичних перекладів, таких як ‘немічний’, ‘слабкий’, ‘хворобливий’, тощо, тому ми вважаємо, що найкращим варіантом в цьому випадку є використання описового способу перекладу.

Таким чином, протягом нашого дослідження ми переклали понад половину політичних евфемізмів Девіда Кемерона за допомогою калькування. Другим найбільш вживаним способом перекладу є відтворення евфемістичних виразів за допомогою компенсації. Ми також вдалися до модуляції у п'яти випадках. Експлікація використовувалася найменше, всього двічі.

Під час свого перебування на посаді прем'єр-міністерки Великобританії, Тереза Мей часто використовувала політичні евфемізми для пом'якшення або зниження різкості своїх висловлювань.

У перекладі, виконаному шляхом *калькування*, ми також розглянули евфемізми, які складаються як із окремих слів, так і зі словосполучень. В першу категорію увійшли такі приклади: *black* ‘темношкірий’ (замість *a Negro* ‘негр’); *injustices* ‘несправедливості’ (замість *social and economic problems* ‘соціальні та економічні проблеми’); *pessimists* ‘песимісти’ (замість *adversaries* ‘противники’). У другу категорію були включені, наприклад, такі вирази: *armed forces* ‘збройні сили’ (замість *troops* ‘війська’); *the budget deficit* ‘дефіцит бюджету’ (замість *the shortage of*

funds ‘брак коштів’); *an important moment* ‘важливий момент’ (замість *Brexit* ‘вихід Великої Британії з ЄС’) (97: URL).

Під час нашого аналізу був виявлений приклад політичного евфемізму, який був перекладений через калькування і представляв собою ціле речення: *To the men and women of our armed forces and security services* – Чоловікам і жінкам у наших збройних силах і службах безпеки (97: URL). Граматично, фраза *the men and women* (яка, як ми можемо зрозуміти з подальшого контексту, замінює прями значення, такі як *defenders* ‘захисники’, *soldiers* ‘солдати’, тобто слова, які викликають асоціації, пов'язані із загрозою та небезпекою) має два додатки, які допомагають нам зрозуміти, про яких саме чоловіків і жінок йдеться в цьому реченні.

У англійській та українській мовах існують певні відмінності, однією з яких є використання артиклів. Ці артиклі в англійській мові можуть бути вжиті в різних контекстах. Наведемо приклад: означений артикль може використовуватися перед прикметниками для створення колективного збірного іменника. Це явище досить часто використовується в утворенні евфемізмів. Розглянемо на прикладі: *When we pass new laws, we'll listen not to the mighty, but you* – Коли ми ухвалюватимемо нові закони, ми слухатимемо не людей, здатних здійснювати певний вплив, а вас (97: URL).

У своїх промовах Тереза Мей зазвичай уникала прямого згадування різних соціальних та матеріальних становищ громадян. Наприклад, замість вживання слова *rich* ‘багаті’, вона використовувала евфемістичний вираз *a privileged few*, який в перекладі було доцільно передати через **компенсацію**: *I said that the Government I lead will be driven not by the interests of a privileged few, but by the interests of ordinary, working-class families* – Я заявила, що уряд, який я очолюю, керуватиметься не інтересами привілейованого класу, а інтересами звичайних робочих сімей (97: URL).

Мета такого перекладу полягала у збереженні евфемістичного сенсу, оскільки в українській мові дослівний переклад не відображає цього значення. Те ж саме стосується і інших евфемізмів у її промовах.

У деяких випадках ми використовували **змішаний спосіб перекладу**. Наприклад, фразу *People who can just about manage, but worry about the cost of living and getting their kids into a good school* ми переклали як "Люди, які вміють майже що справлятися, але турбуються про свій рівень життя та гарну освіту для своїх дітей" (97: URL) за допомогою комбінації калькування, компенсації та модуляції.

Отже, більшість політичних евфемізмів Терези Мей було перекладено через калькування, інші способи включали експлікацію, компенсацію і змішаний підхід, який використовував калькування, компенсацію та модуляцію.

Висновки до розділу 3

1. Політичний дискурс, як будь-який інший дискурс, відзначається своїми прагматичними завданнями. Основним завданням політичного дискурсу є вплив на думку аудиторії з приводу певної події, що обумовлює широке використання евфемізмів у мовленні політичних діячів. Евфемізми допомагають подати інформацію «в потрібному світлі», а також, дотриматися політичної коректності і уникнути вживання грубих або неприйнятних слів.

Переклад політкоректної лексики в політичних промовах спрямований на точність передачі вмісту випадкових політичних термінів у випадках, коли перекладач не знайомий із поняттям, яке потребує заміни

за допомогою політкоректної лексики. Головною метою є забезпечення адекватного перекладу тексту.

2. Для визначення закономірностей відтворення політкоректної лексики, вжитої в політичних промовах, в українському перекладі ми звернулися до детального розгляду особливостей перекладу англомовних абревіатур та скорочень у текстах промов англомовних політичних діячів. Усього до аналізу було залучено 300 прикладів уживання одиниць політкоректної лексики.

Було відзначено, що при перекладі політкоректної лексики, вживаної в англомовних політичних промовах українською мовою, найчастіше застосовувалися такі перекладацькі стратегії: транслітерація (35% випадків перекладу); описовий переклад (28% випадків перекладу); використання повного еквівалента (25% випадків перекладу); транскрипція (12% випадків перекладу).

3. Отже, вибір стратегії перекладу політкоректної лексики українською мовою, яка вживається в англомовних політичних промовах, залежить від багатьох чинників, таких як структура промови та традиції адаптації лексики. Особливі виклики виникають при перекладі слів, які не мають еквівалентів у міжнародній та політичній лексиці.

4. Аналіз виявив, що політичні евфемізми в промовах Девіда Кемерона переважно відтворюються в українському перекладі за допомогою різних методів перекладу, зокрема: калькування (60%), компенсація (22.5%), модуляція (12.5%), та експлікація (5%). У промовах Терези Мей знайшли такі показники трансформації: калькування (62.5%), експлікація (17.5%), компенсація (15%), та змішаний спосіб перекладу (комбінація калькування, компенсації, і модуляції, 5%).

Отже, більшість політичних евфемізмів в українському перекладі можна відтворити через калькування, незалежно від того, чий це політик – чоловік чи жінка, і при цьому зберегти їхнє евфемістичне значення.

ВИСНОВКИ

Отже, за підсумками виконаного дослідження були реалізовані такі його завдання:

1. Вивчено теоретичний матеріал щодо політичної коректності в англomовному дискурсі. У нашому дослідженні поняття «політична коректність» розглядається як прагнення знайти нові способи мовного вираження, які б не зачіпали почуття та гідність індивідуума, не дискримінували його за расовою, статевою, віковою, соціальною та зовнішньою приналежністю тощо. Такі способи вираження є альтернативою нетактовним та/або прямолінійним висловлюванням, які порушують права людини;

2. Визначено сутність поняття політичної коректності в англomовному політичному дискурсі. Аналіз виступів демонструє, що політична коректність реалізується переважно на лексичному рівні мови та має широкий спектр варіацій. Це свідчить про те, що політичні діячі бажають не лише приховати непривабливі факти та замаскувати висловлювання, але й навмисно звернути увагу громадян на певний евфемістичний вираз;

3. Розглянуто лінгвістичні особливості англomовного політичного дискурсу. Поняття «політичний дискурс» розглядається у контексті політики з позиції його прагматики. Дослідження дискурсу вважається політичним, якщо хоча б одна з трьох складових – суб'єкт, адресат або зміст мовного твору – є пов'язаною з сферою політики. Дослідження промов політичних діячів вказує на те, що американські та британські лідери використовують евфемістичні терміни у своїх промовах.

4. Здійснено ознайомлення із засобами реалізації політкоректності в рамках англomовного політичного дискурсу на лексичному та граматичному рівнях. Підкреслено, що політичний дискурс, як будь-який

інший дискурс, відзначається своїми прагматичними завданнями. Основним завданням політичного дискурсу є вплив на думку аудиторії з приводу певної події, що обумовлює широке використання евфемізмів у мовленні політичних діячів. Евфемізми допомагають подати інформацію «в потрібному світлі», а також, дотриматися політичної коректності і уникнути вживання грубих або неприйнятних слів;

5. Проведено емпіричне дослідження з метою виявлення найбільш частотних прийомів перекладу політично-коректних одиниць у відібраних текстах. Для визначення закономірностей відтворення політкоректної лексики, вжитої в політичних промовах, в українському перекладі ми звернулися до детального розгляду особливостей перекладу промов англійських політичних діячів. Усього до аналізу було залучено 300 прикладів уживання одиниць політкоректної лексики.

Було відзначено, що при перекладі політкоректної лексики, вжитої в англійських політичних промовах, українською мовою найчастіше застосовувалися такі перекладацькі стратегії: транслітерація (35% випадків перекладу); описовий переклад (28% випадків перекладу); використання повного еквівалента (25% випадків перекладу); транскрипція (12% випадків перекладу);

6. Проведено аналіз методів перекладу, використовуваних для передачі англійського політичного дискурсу, зокрема первинного та вторинного, з урахуванням особливостей політкоректності в них. Відзначено, що стратегія перекладу політкоректної лексики в політичних промовах спрямована на точність передачі відповідних одиниць тексту, особливо у випадках, коли перекладач не знайомий із поняттями, які піддаються заміні за допомогою політкоректної лексики, і мета - отримання адекватного перекладу всього контексту.

Отже, вибір конкретного методу передачі політкоректної лексики з англійської мови на українську залежить від кількох чинників, включаючи

структуру політичних промов, традиції адаптації специфічних слів. Суттєві труднощі виникають у випадках, коли слова політкоректної лексики не мають точних еквівалентів у міжнародній та політичній лексиці.

Також було відзначено, що при перекладі політкоректної лексики, яка використовується у англомовних політичних промовах, важливо враховувати контекст та можливість кількох значень слів, а також розглядати кожен випадок індивідуально. Оскільки англомовні політичні тексти мають різноманітність спрямованостей, головна мета перекладу полягає у повному розумінні тексту широкою аудиторією.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акінчиць, Н.Г. (2007). Політичний дискурс як об'єкт наукового аналізу. *Культура народів Причорномор'я*, 107, 72–76.
2. Андрухович, Ю. (2006). *Радіо Ніч*. Івано-Франківськ: Лілея НВ.
3. Бараненкова, Н.А., & Литвин, С.В. (2014). Експлікація як спосіб перекладу безеквівалентної лексики науково-технічного стилю. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Серія : Філологія. Педагогіка, 4, 6–13.
4. Білоконенко, Л. (2012). Пейоративна й інвективна лексика в міжособистісному конфлікті. *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*, 7 (2), 119–127.
5. Бірта, Г. О., & Бургу, Ю. Г. (2014). *Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб.* К.: Центр учб. л-ри.
6. Бовгиря, О.О., & Кирилюк, М.А. (2019). Евфемізми як засіб маніпуляції у німецькому політичному дискурсі. *Збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук*. Серія : Філологія, 15, 35-36.
7. Бойчук, К. В. (2009). Мова газетних текстів як засіб впливу на читача. *Наукові записки*. Серія «Філологічна», 11, 135-139.
8. Великорода, В. Б. (2013). Концептуальні характеристики евфемізмів на позначення негативних дій політиків. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 68, 51–54.
9. Великорода, В. Б. (2008). *Семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові*. (Автореферат кандидатської дисертації). Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів.
10. Великорода, В.Б. (2017). Механізми поповнення евфемістичної лексики. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, 4, 212–217.

11. Вишнівський, Р. Й. (2014). До питання про мотиви вживання евфемізмів (на прикладі сучасної англійської мови). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*, 13, 95–97.
12. Гайдучок, В.М., Затхей, Б.І., & Лінник, М.К. (2006). *Теорія і технологія наукових досліджень: навч. посіб.* Львів: Афіша.
13. Галаган, В.Я. (2010). Структурні та семантичні властивості іменників-пейоративів та прикметників-пейоративів. *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]*, 13, 104–110.
14. Глушок, Л. М. (2010). *Методичні рекомендації для студентів відділення післядипломної освіти з курсу «Теорія та практика перекладу»*. Хмельницький.
15. Голод, О.Є. (2001). *Особливості семантики та функціонування пейоративної лексики в сучасній німецькій мові*. (Автореферат кандидатської дисертації). Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів.
16. Гоца, Н. (2013). Вивчення мови крізь призму гендерних теорій. *Мандрівець*, 5, 55–59.
17. Грипич, С. Н., & Буравкова, Л. М. (2017). *Інформаційна культура: теоретичні засади та досвід: навч. посіб.* Рівне: О. Зень.
18. Грищенко, І.М., Григоренко, О.М., & Борисейко, В.А. (2001). *Основи наукових досліджень: навч. посібник*. К.: КНТЕУ.
19. Дмітрієва, М. Д. (2013). Лінгвістичні методи забезпечення гендерної рівності. *Livejournal*, 3, 3-5.
20. Завадська, О. В. (2010). Особливості розвитку і функціонування лінгвопрагматичної стратегії політкоректності на пострадянському інформаційному просторі. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Мовознавство»*, 11, 119–127.
21. Завадська, О. В. (2011). Пейоративний аспект політкоректності. *Studia Linguistica*, 5, 350–356.

22. Завадська, О.В. (2010). Особливості розвитку і функціонування лінгвопрагматичної стратегії політкоректності на пострадянському інформаційному просторі. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Мовознавство»*, 11, 119–127.

23. Зайко, Л. В. (2016). *Політкоректна лексика сучасної англійської мови як різновид евфемізмів*. Буча.

24. Застровський, О. А. (2014). *Лексичні трансформації як перекладацький прийом*. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки.

25. Каптюрова, О. В. (2013). *Релізація концепту «політична коректність» в масмедійному дискурсі*. Київ: Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка.

26. Кияк, Т. Р. (2014). *Використання політкоректних одиниць у сучасному англомовному дискурсі*. Житомир: Житомирський державний університет.

27. Літвінова, М. М. (2015). Симулятивний потенціал політкоректних термінів. *Вісник ХНУ*, 1155, 126–130.

28. Лощенова, І. Ф. (2014). Перекладацькі трансформації як ефективний засіб досягнення адекватності перекладу. *Філологічні науки*, 3, 102–105.

29. Лютянська, Н. І. (2014). *Особливості об'єктивації концептів толерантність та політична коректність в англомовному мас-медійному дискурсі*. Миколаїв: Чорноморський державний університет ім. Петра Могили.

30. Лютянська, Н.І. (2016). *Особливості об'єктивації концептів толерантність та політична коректність в англомовному мас-медійному дискурсі*. Миколаїв : Чорноморський державний університет ім. Петра Могили.

31. Макеєвець, Ю. (2013). Семантика та функціонування евфемізмів у німецькому політичному дискурсі (на матеріалі сучасної преси). *Іноземна філологія*, 125, 22–28

32. Мартищенко, К. (2020). Мовні засоби реалізації політкоректності у медіа дискурсі. *International Scientific Journal "Internauka". Сер. Філологічні науки*, 5, 81-83.

33. Мацієвський, Ю. А. (2004). Між функціоналізмом та нормативізмом: академічна політологія в Україні на початку ХХІ ст. *Людина і політика*, 5, 8-10.

34. Мацієвський, Ю. А. (2005). Між функціоналізмом та нормативізмом: академічна політологія в Україні на початку ХХІ ст. *Людина і політика*, 1, 16-23.

35. Молодиченко, Н. А. (2016). Основні аспекти поняття політичної коректності в сучасній англійській мові. *«Young Scientist»*, 5, 507–510.

36. Молодиченко, Н.А., & Танана, С.М. (2016). Основні аспекти поняття політичної коректності в сучасній англійській мові. *Молодий вчений*, 6. 500–503.

37. Назаренко, О.В., & Галеженко, В.Г. (2019). Евфемізми як лексичний засіб вираження категорії політкоректності. *Нова філологія. Збірник наукових праць*, 76, 99–103.

38. Науменко, Л. П. (2011). *Практичний курс перекладу з англійської мови на українську: навч. посібник*. Вінниця : Нова книга.

39. Петренко, В. (2007). Політична мова як предмет наукового дослідження. *Політичний менеджмент*, 5, 60–68.

40. Петрушова, Н. (2013). Поняття пресупозиції та її типологія у прагмалінгвістиці. *Філологічні науки*, 15, 87-95.

41. Полтавець, Ю. (2012). Основні підходи до вивчення евфемізмів і дисфемізмів. *Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах*, 24, 225-236.
42. Полторак, К.Ю. (2019). Політкоректність як особливість перекладу політичних текстів. *Перекладацькі інновації*, 7, 93–94.
43. Постатнік, М.М., & Свирид, А.М. (2015). Евфемізми, причини їх виникнення, особливості вживання та перекладу (на матеріалі німецької мови). *Перекладацькі інновації*, 2, 14-15.
44. Призиглей, О. О. (2014). Евфемізми в мас-медійних текстах: функціонально-стилістичний аспект. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*, 28, 59-69.
45. Решетарова, І. В. (2010). *Засоби евфемії в масмедійному дискурсі початку XXI століття*. (Автореферат кандидатської дисертації). Донецьк.
46. Садовець, О. В. (2018). Дисфемізми та евфемізми як лексичні засоби англомовних періодичних видань. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*, 14, 182-189.
47. Саприкіна, О. (2017). Роль та місце евфемізмів у системі номінативних засобів англійської мови. *Нова педагогічна думка*, 2, 49-51.
48. Світлична, Т. В. (2013). Способи творення евфемізмів (на матеріалі прозових творів). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*, 34, 277-281.
49. Світлична, Т. В. (2013а). Явище евфемії як об'єкт лінгвістичних досліджень. *Лінгвістика*, 3, 40-51.
50. Сивак, О.Б. (2019). Бухгалтерський дискурс у професійній діяльності майбутнього фахівця з обліку і оподаткування. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*, 6(74), 96–98.

51. Синьова, Є. (2008). Політкоректність по-американськи. *Іноземні мови PLUS*, 4, 8-10.
52. Сінькевич, О. Б. (2013). *Політкоректність в контексті глобалізаційних процесів сучасності*. Львів : ЛНУ імені Івана Франка.
53. Сіняговська, І. Ю. (2014). Визначення та класифікація перекладацьких трансформацій у процесі художнього перекладу. *Наукові праці. Філологія. Мовознавство*, 209, 89–93.
54. Совпенко, М.О. (2018). *Лінгвокультурний та прагматичний аспекти перекладу політкоректної лексики в англomовних медійних текстах*. Київ.
55. Соловцова, О. В. (2013). Іллокуція як складник мовленнєвого акту: формальні, семантичні й прагматичні параметри. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*, 35, 355-358.
56. Ставицька, Л. (2003). *Короткий словник жаргонної лексики української мови*. Київ: Критика.
57. Ставицька, Л. (2008). *Українська мова без табу. Словник нецензурної лексики та її відповідників. Обсценізми. Евфемізми. Сексуалізми*. Київ : Критика.
58. Стецюра, К. О. (2012). Природа та специфіка буття медіатекстів у культурній картині світу сучасного суспільства. *Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка*, 3, 56–62.
59. Тараненко, О. (2017). Долання евфемізації в “мові війни” українського медійного та політичного дискурсу. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, 5, 139-143.
60. Татенко, В. О. (2008). *Соціальна психологія впливу*. Київ: Міленіум.
61. *Українська мова : енциклопедія* (2004). / редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О. (співголови), М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана..

62. Федорчук, Л. Ю. (2014). *Структура мовних засобів вираження феномену політичної коректності в контексті кооперативного принципу П. Грайса*. Івано-Франківськ : ПНУ імені Василя Стефаника.

63. Януш, О. Б. (2009). Евфемізми та інші види семантичних зрушень у суспільно політичній лексиці і фразеології. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 45, 143-147.

64. Яшенкова, О. В. (2010). *Основи теорії мовної комунікації : Навчальний посібник*. Київ : Академія.

65. Akar, D. (2002). The macro contextual factors shaping business discourse: The Turkish case. *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 40, 305–322.

66. Atkinson, J. M. (1984). *Structures of Social Action: Studies in Conversation Analysis*. Cambridge: UP.

67. Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. Oxford : Clarendon Press.

68. Bárcena Madera, E. (2012) *Professional english. Working and socializing internationally today*. NY.

69. Barkens, R. (2014). *Lexical and grammatical transformations in the process of translation*. Oxford: Team.

70. Bell, V. (1995). Negotiation in the workplace: The view from a political linguist. *The discourse of negotiation: Studies of language in the workplace*, 7, 41—58.

71. Blake, B. (2008). *All About Language: A Guide*. Oxford: Oxford University Press.

72. Chafe, W. L. (1993). Prosodie and functional units of language. In: *Talking Data: Transcription and Coding in Discourse Research*. (pp. 33–44). London : Hillsdale.

73. Chilton, P. (2004). *Analysing Political Discourse: Theory and Practice*. London & New York: Routledge.
74. Chilton, P., & Schaffner, C. (2002). *Politics as Text and Talk. Analytic Approaches to Political Discourse*. Amsterdam and Philadelphia: Benjamins.
75. Coquet, J. C. (1973). *Sermotique litteraire*. P. : Mame.
76. Denton, R. Jr., & Woodward, G. (1985). *Political Communication in America*. New York: Praeger.
77. Dijk, T. A. van. (2006). *Discourse & Society*. London, Thousand Oaks, CA and New Delhi: Sage Publications.
78. Fetzer, A., & Weizman E. (2014). Political Discourse as Mediated and Public Discourse. *Journal of Pragmatics*, 38, 143-153.
79. Franks, N. (2016). *The solution of translational problems*. London: Press.
80. Graber, D. (1981). *Political Languages*. Beverly Hills and London: Sage Publications.
81. Nimmo, D., & Combs, J. (1983). *Mediated Political Realities*. New York: Longman.
82. Stubbs, M. (1983). *Discourse Analysis: The Sociolinguistic Analysis of Natural Language*. Oxford: Blackwell.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

83. Prime Minister's speech on Europe. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/prime-ministers-speech-on-europe> (дата звернення: 21.09.2022).
84. Black History Month 2014. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/black-history-month-2014-article-by-david-cameron> (дата звернення: 02.09.2022).
85. David Cameron on immigration. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2011/apr/14/david-cameron-immigration-speech-full-text> (дата звернення: 08.09.2022).
86. PM speech at Age UK. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-speech-at-age-uk> (дата звернення: 12.09.2022).
87. (DCS) David Cameron's speech. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2005/sep/09/conservatives.speeches> (дата звернення: 08.09.2022).
88. PM Liz Truss: Time to find common cause with our European friends. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-liz-truss-time-to-find-common-cause-with-our-european-friends> (дата звернення: 14.09.2022).
89. PM speech on action to tackle illegal migration. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/pm-speech-on-action-to-tackle-illegal-migration-14-april-2022> (дата звернення: 20.09.2022).
90. UK Boris Johnson UN General Assembly 2021 Speech Transcript. URL: <https://www.rev.com/blog/transcripts/uk-boris-johnson-un-general-assembly-2021-speech-transcript> (дата звернення: 05.09.2022).
91. Boris Johnson vows new drive to help the disabled with better access to jobs and services. URL:

<https://www.thesun.co.uk/news/10893772/boris-johnson-letter-cabinet-ministers-barriers-disabled/> (дата звернення: 10.09.2022).

92. COP26: Boris Johnson apologises to minister over wheelchair access. URL: <https://www.bbc.com/news/world-59132811> (дата звернення: 12.09.2022)

93. The shared society: Prime Minister's speech at the Charity Commission annual meeting. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/the-shared-society-prime-ministers-speech-at-the-charity-commission-annual-meeting> (дата звернення: 21.09.2022)

94. Комов О. В. (2011) Гендерний аспект перекладу. *Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія «Лінгвістика і літературознавство»*, 24(1), 409–417.

95. Cameron D. Text of David Cameron's Speech After 'Brexit' Vote. June 24, 2016. URL: <https://www.nytimes.com/2016/06/25/world/europe/david-cameron-speech-transcript.html> (дата звернення: 27.01.2020).

96. Online Etymology Dictionary. URL: <https://www.etymonline.com>

97. May T. Full transcript: Theresa May's first speech as Britain's prime minister. July 13, 2016. URL: <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2016/07/13/full-transcript-may-promises-bold-new-positive-role-for-britain-after-brexit> (дата звернення: 22.01.2020)

ДОДАТОК

Текст оригіналу	Текст перекладу
<p>1. <i>It doesn't matter whether you're black or white or Hispanic or Asian or Native American or young or old or rich or poor, abled, disabled, gay or straight.</i></p>	<p>Неважливо, чи ти темношкірий чи білий, чи латиноамериканець, чи азіат, чи корінний американець, чи молодий, чи старий, чи багатий, чи бідний, недієздатний, інвалід, гомосексуал чи гетеросексуал.</p>
<p>2. <i>What makes America exceptional are the bonds that hold together the most diverse nation on Earth</i></p>	<p>Що робить Америку винятковою, так це узи, які об'єднують найрізноманітнішу націю на Землі</p>
<p>3. <i>You'll hear the deep patriotism in the voice of a military spouse who's working the phones late at night to make sure that no one who fights for this country ever has to fight for job or roof over their head when they come home</i></p>	<p>Ви почуєте глибокий патріотизм у голосі військового, який пізно ввечері телефонує своїй родині, щоб переконатися, що нікому, хто захищає цю країну, ніколи не доведеться боротися за роботу чи дах над головою, коли вони повернуться додому</p>
<p>4. <i>The state of the economy calls for action</i></p>	<p>Стан економіки вимагає дій</p>
<p>5. <i>I think it is wonderful that Asian Americans, Latinos, African Americans, and others are represented in all parties and</i></p>	<p>Я вважаю, що це чудово, що американці азійського походження, латиноамериканці, афроамериканці та інші</p>

<p><i>across the political spectrum.</i></p> <p><i>When such representation exists, then those groups are less likely to be taken for granted by any political party.</i></p>	<p>представлені в усіх партіях і по всьому політичному спектру. Коли таке представництво існує, тоді ці групи менш імовірно сприйматимуться як належне будь-якою політичною партією.</p>
<p>6. <i>You fight every single day to lift up the Latino community – when the cameras are rolling and when the cameras are off, at home in your districts and here in Washington.</i></p>	<p>Ви щодня боретеся, щоб підняти латиноамериканську спільноту – коли камери працюють і коли камери вимкнено, удома, у ваших округах, і тут, у Вашингтоні.</p>
<p>7. <i>And no one understands better than you the pivotal moment we're at right now – not just for Latinos but for our country</i></p>	<p>І ніхто краще за вас не розуміє, в якому ключовому моменті ми зараз перебуваємо – не лише для латиноамериканців, а й для нашої країни</p>
<p>8. <i>I think the big problem this country has is being politically correct. I've been challenged by so many people, i I don't frankly have time for total political correctness. And to be honest with you...</i></p>	<p>Я вважаю, що велика проблема цієї країни полягає в політкоректності. Мені кинули виклик стільки людей, і я, чесно кажучи, не маю часу на повну політкоректність. І якщо бути чесним з вами...</p>
<p>9. <i>There is not a Black America and a White America – there's the United States of America</i></p>	<p>Немає Чорної Америки і Білої Америки – є Сполучені Штати Америки</p>
<p>10. <i>But we do need to remind</i></p>	<p>Але ми повинні нагадати собі, що</p>

<p><i>ourselves that so many of the disparities that exist in the African American community today can be directly traced to inequalities passed on from an earlier generation that suffered under the brutal legacy of slavery and Jim Crow</i></p>	<p>так багато нерівностей, які існують в афроамериканській спільноті сьогодні, можна безпосередньо простежити до нерівності, переданої від попереднього покоління, яке постраждало від жорстокої спадщини рабства та Джима Кроу</p>
<p><i>11. The goal is to get Native American youth leaders to be able to network with each other nationally</i></p>	<p>Мета полягає в тому, щоб надати молодіжним лідерам корінних американців можливість спілкуватися один з одним на національному рівні</p>
<p><i>12. Unless you are a Native American, your family came from someplace else.</i></p>	<p>Якщо ви не корінний американець, ваша сім'я походить з іншого місця.</p>
<p><i>13. I've always been adamant that – gay and lesbian – Americans should be treated fairly and equally</i></p>	<p>Я завжди був непохитний, що до ЛГБТ-американців потрібно ставитися справедливо й однаково</p>
<p><i>14. Children from low-income families score 27 points below the average reading level, while students from wealthy families score fifteen points above the average</i></p>	<p>Діти з малозабезпечених сімей набирають на 27 балів нижче середнього рівня читання, а учні із заможних сімей – на п'ятнадцять балів вище середнього.</p>
<p><i>15. It's a course that further divides Wall Street from Main Street.</i></p>	<p>Це курс, який ще більше розділяє Уолл-стріт від Мейн-стріт.</p>

<p>16. <i>Think about the America that Franklin Roosevelt saw when he looked out the windows of the White House from his wheelchair - an America where too many were ill-fed, ill-clothed, ill-housed, and insecure</i></p>	<p>Подумайте про Америку, яку побачив Франклін Рузвельт, дивлячись у вікна Білого дому зі свого інвалідного візка, – про Америку, де надто багато було погано нагодованих, погано одягнених, погано влаштованих і незахищених.</p>
<p>17. <i>But know this America: They will be met.</i></p>	<p>Але знай, Америко: ми це подолаємо.</p>
<p>18. <i>To those leaders around the globe who seek to sow conflict... know that your people will judge you on what you can build...</i></p>	<p>Тим лідерам з усього світу, які намагаються посіяти зерна конфлікту, ми говоримо: знайте, ваш власний народ судитиме про вас за тим, що ви зуміли побудувати.</p>
<p>19. <i>To those who cling to power through corruption and deceit... know that you are on the wrong side of history</i></p>	<p>Тим, хто утримує владу завдяки корупції, обману, ми кажемо: знайте, ви не на тому боці історії.</p>
<p>20. <i>For us, they packed up their few worldly possessions and traveled across oceans in search of a new life.</i></p>	<p>Для нас це ті, хто зібрав свій скромний скарб і подався за океан шукати кращої долі.</p>
<p>21. <i>For us, they toiled in sweatshops ...</i></p>	<p>Для нас це ті, хто працював у нелюдських умовах.</p>

<p>22. <i>For us, they fought and died in places like Concord and Gettysburg, Normandy and Khe Sahn</i></p>	<p>Для нас це ті, хто боровся і поклав своє життя в таких місцях, як Конкорд і Геттісберг, Нормандія і Кхе Сан</p>
<p>23. <i>Yet, every so often, the oath is taken amidst gathering clouds and raging storms</i></p>	<p>Але дуже часто доводилося складати присягу в буремних умовах</p>
<p>24. <i>Our journey has never been one of short-cuts or settling for less</i></p>	<p>На своєму шляху ми ніколи не уникали перешкод, ніколи не погоджувалися на менше.</p>
<p>25. <i>They understood that our power alone cannot protect us</i></p>	<p>Вони розуміли, що ми можемо захиститися, лише будучи сильними</p>
<p>26. <i>Together, we discovered that a free market only thrives when there are rules to ensure competition and fair play</i></p>	<p>Разом ми переконалися, що вільний ринок процвітає лише в тому випадку, коли діють правила, що забезпечують чесну конкуренцію та справедливу гру</p>
<p>27. <i>Together, we resolved that a great nation must care for the vulnerable...</i></p>	<p>Разом ми вирішили, що велика нація має піклуватися про знедолених</p>
<p>28. <i>For we, the people, understand that our country cannot succeed when a shrinking few do very well and a growing many barely make it</i></p>	<p>Адже ми, народ, розуміємо, що наша країна не може досягти успіху, коли все менше й менше людей живуть добре, а все більше й більше людей змушені виживати.</p>
<p>29. <i>We, the people, still believe that enduring security and lasting</i></p>	<p>Ми, народ, як і раніше, віримо в те, що для стабільної безпеки та</p>

<i>peace do not require perpetual war</i>	стійкого миру не потрібні безперервні конфлікти .
<i>30. For our journey is not complete until our wives, our mothers and daughters can earn a living equal to their efforts</i>	Тільки тоді наші зусилля принесуть успіх, коли наші дружини, матері й доньки зможуть отримувати гідну оплату за свою працю
<i>31. Our journey is not complete until no citizen is forced to wait for hours to exercise the right to vote</i>	Тільки тоді наші зусилля матимуть успіх, коли жодному громадянину не доведеться годинами чекати , аби отримати право проголосувати
<i>32. This generation of Americans has been tested by crises</i>	Це покоління американців витримало випробування кризою
<i>33. But while the means will change, our purpose endures...</i>	І хоч засоби змінюватимуться, наша мета лишатиметься тією самою
<i>34. We will show the courage... not because we are naïve about the dangers we face...</i>	Ми будемо достатньо відважними... не тому, що ігноруватимемо виклики , адресовані нам
<i>35. We do not believe that in this country freedom is reserved for the lucky, or happiness for the few</i>	Ми аж ніяк не вважаємо, що свобода в нашій країні є привілеєм для обраних
<i>36. We cannot cede to other nations the technology</i>	Ми не повинні поступатися решті країн першістю у сфері технологій
<i>37. I've offered advice... like don't do stupid...stuff</i>	Я давав вам поради, типу того, що не треба займатися дурницями
<i>38. You don't want to do things off-the-cuff</i>	Не можна приймати рішення зненацька
<i>39. It was hammered home when</i>	Це стало гранично зрозуміло , коли

<i>Russia went into Crimea and portions of Ukraine</i>	Росія вдерлася до Криму та деяких інших районів України
<i>40. ...that there are adversaries and bad actors ...</i>	Що є недрузи та відверті вороги
<i>41. ... it was because the independence and sovereignty of a country, Ukraine, had been encroached upon, by force, by Russia</i>	Через те, що Росія використала силу, посягнувши на незалежність і суверенітет України
<i>42. I think a lot of his views are going to be shaped by his advisors, the people around him</i>	Я вважаю, що погляди нового президента багато в чому формуватимуть його радники, люди з його оточення
<i>43. What I've said to the Russians is, as soon as you've stop doing that the sanctions will be removed</i>	Ми сказали росіянам: щойно ви припините це робити, санкції будуть скасовані
<i>44. I think that if we are not investing in making sure everybody plays a role in this economy, the economy will not grow as fast... ”</i>	Мені здається, ми робимо недостатньо для того, щоб кожен відігравав гідну роль в економіці, щоб економіка швидко розвивалася
<i>45. The conclusions of the intelligence community with respect to the Russian hacking were not conclusive</i>	Висновки розвідувальної спільноти стосовно російських хакерських атак були недостатньо повними та переконливими.
<i>46. But embedded in this document was a North Star, that would</i>	Однак у цьому документі містився манівець , за яким слідували

<i>guide future generations...</i>	подальші покоління
47. <i>For close to four years now, he's shown no interest ... in using the awesome power of his office to help anyone but himself and his friends</i>	Протягом чотирьох років він використовував силу свого статусу лише для допомоги самому собі та своїм друзям
48. <i>But what I quickly came to admire about him is his resilience, born of too much struggle; his empathy, born of too much grief</i>	Але скоро я почав захоплюватися його стійкістю, яку він набув, пройшовши через безліч труднощів , і його емпатією, породженою пережитим горем .
49. <i>Joe remembers the night his father sat him down to say that he'd lost his</i>	Він завжди згадує той вечір, коли батько розповів йому про своє звільнення
50. <i>We should be making it easier for people to cast their ballot, not harder</i>	Ми повинні полегшувати для людей процес голосування, а не ускладнювати
51. <i>For eight years, Joe was the last one in the room whenever I faced a big decision</i>	Протягом восьми років Джо був поруч зі мною , коли я приймав найважливіші рішення
52. <i>They'll expand health care to more Americans, like Joe and I did ten years ago when he helped craft the Affordable Care Act and nail down the votes to make it the law</i>	Вони охоплять системою охорони здоров'я більшу кількість американців, як і десять років тому, коли ми з Джо запропонували реформу охорони здоров'я і змогли надати їй статусу закону
53. <i>Great grandparents working in firetraps and sweatshops</i>	Наші прадідусі працювали у вогняних пастках і на потогінних

<i>without rights or representation</i>	фабриках без прав і представництва
54. ... <i>our health systems will let more people fall through the cracks</i>	система охорони здоров'я залишить більше людей за бортом
55. <i>They were on the receiving end of a democracy that had fallen short all their lives</i>	Вони опинилися на тому кінці демократії, яка зруйнувала їхні життя
56. <i>I understand why many Americans are down on government</i>	Я розумію, чому багато американців розчарувалися в уряді
57. <i>So they're hoping to make it as hard as possible for you to vote...</i>	Вони сподіваються ускладнити для вас процес голосування
58. <i>And in my friend Kamala Harris, he's chosen an ideal partner who's more than prepared for the job; someone who knows what it's like to overcome barriers</i>	Мій друг Камала Гарріс – ідеальний партнер для нього. Вона чудово підготовлена до роботи, добре обізнана, як долати перешкоди
59. <i>Mothers and children trapped in poverty in our inner cities</i>	Матері й діти в бідних міських кварталах не можуть вирватися зі злиднів
60. <i>An education system flush with cash...</i>	Освітній системі не бракує грошей
61. <i>I will fight for you with every breath in my body</i>	Я боротимусь за вас із кожним подихом
62. <i>Washington flourished, but the people did not share in its</i>	Вашингтон процвітав, а народ не поділяв із ним цей добробут.

<i>wealth. Politicians prospered, but the jobs left and the factories closed</i>	Політики процвітали, але робочі місця зникали, а фабрики закривалися
<i>63. We will bring back our jobs. We will bring back our borders. We will bring back our wealth, and we will bring back our dreams</i>	Ми повернемо наші робочі місця. Ми повернемо наші кордони. Ми повернемо наше багатство. І ми повернемо наші мрії
<i>64. "... from this day forward: a new vision will govern our land, from this day forward, it's going to be only America. America first</i>	Із цього дня нашою країною керуватиме нове бачення. З цього дня буде понад усе Америка – Америка понад усе
<i>65. Together, we will make America strong again. We will make America wealthy again.... And yes, together, we will make, we will make America great again</i>	Разом ми знову зробимо Америку сильною. Ми знову зробимо Америку багатою. І так, разом ми знову зробимо Америку великою
<i>66. We will confront hardships</i>	На нас очікують труднощі
<i>67. We will follow two simple rules: buy American, and hire American</i>	Ми слідуватимемо двом простим правилам: купувати американську продукцію та наймати на роботу американців
<i>68. Rocket Man is on a suicide mission for himself and for his regime</i>	Лідер КНДР став на самовбивчий шлях для себе і свого режиму
<i>69. It is entirely up to us whether we lift the world to new heights, or let it fall into a valley of</i>	І тільки від нас залежить, зуміємо ми підняти світ на нові висоти, або дозволимо йому скотитися в хаос

<i>disrepair</i>	
70. <i>The Iranian government masks a corrupt dictatorship behind the false guise of a democracy</i>	Під маскою демократії в Тегерані ховається корумпована диктатура
71. <i>In America, the people govern, the people rule, and the people are sovereign</i>	В Америці править народ, правлять люди, і ці люди незалежні
72. <i>It is time for the entire world to join us in demanding that Iran's government end its pursuit of death and destruction.</i>	Усьому світові час доєднатися до нас і вимагати, щоб іранський уряд відмовився від свого прагнення до смерті й руйнувань.
73. <i>It is time for the regime to free all Americans and citizens of other nations that they have unjustly detained</i>	Цьому режиму час звільнити всіх американців і громадян інших країн, яких він утримує в себе, зневажаючи закон
74. <i>the substantial costs of uncontrolled migration are borne overwhelmingly by low-income citizens</i>	від неконтрольованої міграції більш за все страждають громадяни з низькими прибутками
75. <i>United States and our allies are working together throughout the Middle East to crush the loser terrorists ...</i>	Сполучені Штати разом із союзниками працюють на всьому Близькому Сході, аби знищити терористів, що не мають жодних перспектив.
76. <i>...intend to address... the enormous potential waiting to be unleashed</i>	маю звернути увагу на той колосальний потенціал, який ще не задіяний та очікує власної черги
77. <i>Maduro has defied his own</i>	Мадуро демонстративно не

<i>people</i>	підкорюється волі власного народу
78. <i>Frankly, that deal is an embarrassment to the United States</i>	Чесно кажучи, ця угода є ганебною для США
79. <i>Strong, sovereign nations allow individuals to flourish in the fullness of the life intended by God</i>	Сильні, суверенні країни дозволяють людині жити повним життям , дарованим їй Богом
80. <i>Mike Pompeo is doing a great job, I am very proud of him</i>	Майк Помпео чудово працює , я ним задоволений
81. <i>His predecessor, Rex Tillerson, didn't have the mental capacity needed.</i>	Його попередник Рекс Тіллерсон не мав необхідних розумових здібностей .
82. <i>He was dumb as a rock and I couldn't get rid of him fast enough.</i>	Він був напрочуд дурним , а я не міг позбутися його достатньо швидко
83. <i>He was lazy as hell.</i>	Він жахливо лінувався
84. <i>Now it is a whole new ballgame, great spirit at State!</i>	Тепер гра йде зовсім по-іншому, в Держдепі геть інший настрій!
85. <i>consequences the likes of which ...few have ever suffered before</i>	Від наслідків, яких ви ще не бачили
86. <i>The states got defrauded. They were given false information. They voted on it. Now they want to recertify</i>	Штати ошукали . Їм надали хибну інформацію. Вони й проголосували. Тепер вони хочуть повторної сертифікації
87. <i>Nobody knows what the hell is going on</i>	Ніхто не знає, що тут, в біса , відбувається
88. <i>If this happened to the</i>	Станься таке з демократами, по всій

<i>Democrats, there'd be hell all over the country going on</i>	країні було б пекло
<i>89. In reaffirming the greatness of our nation we understand that greatness is never a given</i>	Підтверджуючи велич нашої нації, ми розуміємо, що велич ніколи не є чимось вічним
<i>90. Our Founding Fathers, faced with perils that we can scarcely imagine</i>	Наші батьки-засновники стикалися з такими викликами й випробуваннями, які нам важко навіть уявити
<i>91. And those of us who manage the public's dollars will be held to account</i>	А ті з нас, хто керує суспільними грошима, нестимуть за це відповідальність
<i>92. We will not apologize for our way of life, nor will we waver in its defense</i>	Ми не будемо перепрошувати за свій образ життя, ми без найменших сумнівів будемо його захищати.
<i>93. This is the price and the promise of citizenship</i>	Така ціна, яку має сплатити громадянин, така обітниця , яку він мусить складати.
<i>94. I stand here today humbled by the task before us...</i>	Я стою перед вами, вражений масштабністю завдань, що перед нами постають
<i>95. And, of course, writing those heartbreaking letters to the families who've lost loved ones, is a poignant reminder of the profound scale of what these men and women give for us in the defence of our freedoms and</i>	І, звичайно, написання надриваючих душу листів сім'ям, які втратили своїх любих членів , є гострим нагадуванням про великий масштаб того, що ці чоловіки та жінки роблять для нас, перебуваючи на захисті наших свобод і нашого

<i>our way of life.</i>	способу життя.
<i>96. I think of the children who were languishing in the care system and have now been adopted by loving families</i>	Я думаю про дітей, які були позбавлені батьківського піклування , але зараз потрапили у нові люблячі родини.
<i>97. To the men and women of our armed forces and security services</i>	Чоловікам і жінкам у наших збройних силах і службах безпеки
<i>98. When we pass new laws, we'll listen not to the mighty, but you</i>	Коли ми ухвалюватимемо нові закони, ми слухатимемо не людей, здатних здійснювати певний вплив , а вас
<i>99. I said that the Government I lead will be driven not by the interests of a privileged few, but by the interests of ordinary, working-class families</i>	Я заявила, що уряд, який я очолюю, керуватиметься не інтере-сами привілейованого класу , а інтересами зви-чайних, робочих родин
<i>100. People who can just about manage, but worry about the cost of living and getting their kids into a good school</i>	Люди, які вміють майже що справ-лятися, але турбуються про свій рівень життя та гарну освіту для своїх дітей.

SUMMARY

The relevance of our research lies in the growing attention of the Ukrainian public to political correctness. The ability to correctly interpret the meaning of politically correct statements in English is an important guarantee of effective communication. Of particular interest is the study of political correctness in translations of texts, since in Ukraine this topic is given less attention compared to Western countries, where political correctness has become a necessary component in almost all spheres of human life.

Political correctness is a characteristic feature of sociocultural life in the West, where certain standards of behavior are dictated, which are reflected in language. Accordingly, translators need to take these standards into account when working with texts that include politically correct units.

One of the main aspects of translation is related to vocabulary, which is the most mobile level of the language system and usually reflects cultural characteristics and stereotypes. When translating, it is necessary to take into account the restrictions associated with the use of certain words or expressions that may indicate the imperfection of people.

Currently, new linguistic units are emerging in contemporary English-language political discourse that take into account different aspects of identification, such as racial, ethnic, social, physical and gender identification. These new language units are an integral part of culture and contribute to the prevention of verbal aggression and the preservation of a positive personality of the interlocutor. Thus, political correctness is one of the powerful means of counteracting verbal aggression and preserving the positive personality of the interlocutor, which is implemented within the framework of politeness strategies.

So, the object of our research is English-language political discourse.

The subject of the study is the peculiarities of the translation of politically correct units of primary and secondary English-language political discourse.

The source base of the study was the texts of public speeches by US and UK politicians.

The purpose of the work is to consider the peculiarities of translation techniques used in the transmission of primary and secondary English-language political discourse from the point of view of political correctness.

The set purpose involves solving the following research tasks:

1. To study the theoretical material on political correctness in English-language discourse.

2. To determine the essence of the concept of political correctness in English-language political discourse.

3. To consider the linguistic features of English-language political discourse.

4. To familiarize yourself with the means of implementing political correctness within the framework of English-language political discourse at the lexical and grammatical levels.

5. To conduct an empirical study in order to identify the most frequent methods of translating politically correct units in the selected texts.

6. To carry out an analysis of translation techniques used in the transmission of primary and secondary English-language political discourse, taking into account the peculiarities of the manifestation of political correctness in them.

The main method of research is the method of linguistic description with the use of methods of classification and systematics, extralinguistic interpretation of language facts, deficit analysis, elements of component, contextual-semantic and comparative analysis.

The theoretical significance of our research, firstly, consists in determining the contribution to the study of problems related to the specifics of

the development of politically correct units, their classification and characteristics. Secondly, this significance is revealed in the consideration of the concept of "political correctness" as a linguistic category, as well as in the analysis of the means of its expression in primary and secondary English-language discourse.

The practical value of this research lies in the possibility of using its results in the preparation of lectures and seminars on linguistic-cultural studies, lexicology, country studies, and linguistic-stylistics.

The results of the study can also be used in the professional activities of translators.

The scientific novelty of the study is that:

- a review of modern data on the peculiarities of the functioning of the phenomenon of political correctness in the English-language political discourse was carried out;

- on the basis of current materials, the problem of the existence of the concept of "political correctness" in modern primary and secondary English-language political discourse is considered;

- a comparative analysis of the transfer of units of political correctness in primary and secondary English-language discourse was carried out.

The structure of the work consists of an introduction, three chapters, conclusions, a bibliography, an appendix and an abstract in English.

According to the results of the research, the following tasks were implemented:

1. The theoretical material on political correctness in English-language discourse has been studied. In our study, the concept of "political correctness" is considered as a desire to find new ways of language expression, which would not affect the feelings and dignity of the individual, would not discriminate against him based on race, sex, age, social and external affiliation, etc. Such

modes of expression are an alternative to tactless and/or blunt statements that violate human rights;

2. The essence of the concept of political correctness in the English-language political discourse is determined. The analysis of speeches shows that political correctness is implemented mainly at the lexical level of language and has a wide range of variations. This shows that politicians want not only to hide unattractive facts and disguise statements, but also to deliberately draw the attention of citizens to a certain euphemistic expression;

3. Linguistic features of English-language political discourse are considered. The concept of "political discourse" is considered in the context of politics from the standpoint of its pragmatics. Discourse research is considered political if at least one of the three components – the subject, the addressee or the content of the linguistic work – is related to the sphere of politics. A study of the speeches of political figures indicates that American and British leaders use euphemistic terms in their speeches.

4. An introduction to the means of implementing political correctness within the framework of English-language political discourse at the lexical and grammatical levels was made. It is emphasized that political discourse, like any other discourse, is characterized by its pragmatic tasks. The main task of political discourse is to influence the opinion of the audience about a certain event, which determines the wide use of euphemisms in the speech of political figures. Euphemisms help to present information "in the right light", as well as to adhere to political correctness and avoid the use of rude or unacceptable words;

5. An empirical study was conducted to identify the most frequent methods of translating politically correct units in the selected texts. To determine the regularities of the reproduction of politically correct vocabulary used in political speeches in the Ukrainian translation, we turned to a detailed consideration of the peculiarities of the translation of the speeches of English-

speaking political figures. A total of 300 examples of the use of units of politically correct vocabulary were involved in the analysis.

It was noted that when translating politically correct vocabulary used in English-language political speeches, the following translation strategies were most often used in Ukrainian: transliteration (35% of translation cases); descriptive translation (28% of translation cases); use of the full equivalent (25% of translation cases); transcription (12% of translation cases);

6. An analysis of the translation techniques used in the transmission of primary and secondary English-language political discourse was carried out, taking into account the peculiarities of the manifestation of political correctness in them. It is noted that the strategy of translating politically correct vocabulary in political speeches is aimed at ensuring an adequate translation of the relevant units present in the political text, in the case when the concept that is replaced by politically correct vocabulary is unknown to the translator, and the result should be obtaining an adequate translation of the entire text

So, the choice of one or another way of conveying politically correct vocabulary used in English-language political speeches in Ukrainian depends on many factors, including the structure of the political speech, the traditions of adapting certain units of politically correct vocabulary. Cases of translation of units of politically correct vocabulary that do not have equivalents in international and political vocabulary are particularly difficult. It was also noted that when translating politically correct vocabulary used in English-language political speeches, it is necessary to always take into account the context and polysemy and consider each case separately. Also, when translating, it should be taken into account that English-language texts on political topics have a broad focus, and the main goal of translating political texts is the understanding of the entire text by the masses.

Key words: discourse, political discourse, political speech, political correctness, euphemism.